

Н.А. РАУПОВА

КӨРКЕМ ЕҢБЕК

Жалпы білім беретін мектептің 2-сыныбына арналған оқулық

2

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі ұсынған

А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының сарапшыларымен келісілді

Алматы «Атамұра» 2017

ӨОЖ 373.167.1

КБЖ 74.263

P 22

Оқулық Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі бекіткен бастауыш білім беру деңгейінің 1–4-сыныптарына арналған «Көркем еңбек» пәнінің жаңартылған мазмұндағы Типтік оқу бағдарламасына сәйкес дайындалды.

ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕР

– ойлан және жауап бер

– өзің жаса

– тәжірибе жаса

– байқап үйрен

– оқы, бұл қызық

– жұмыс дәптеріңе орында

– мәліметті Интернеттен тап

– әңгіме құра

– ата-анаңмен бірге орындалатын жоба жұмысы

– абай бол

Раупова Н.А.

P22 Көркем еңбек: Жалпы білім беретін мектептің 2-сыныбына арналған оқулық /Н.А. Раупова. – Алматы: Атамұра, 2017. – 128 бет.

ISBN 978-601-306-701-8

ӨОЖ 373.167.1

КБЖ 74.263

ISBN 978-601-306-701-8

© Раупова Н.А., 2017

© «Атамұра», 2017

Қымбатты досым!

Сен биыл өнер және шеберлер әлеміне көңілді саяхатыңды жалғастырасың. 1-сыныпта алған білімің графикалық, кескіндеме жұмыстарын орындап, түрлі құрамақ жасағанда қажет болады.

«Менің туған өлкем» () және

«Қоршаған орта» () сияқты жаңа тақырыптармен танысасың.

Сурет саласың. Қағаздан, табиғи және жасанды материалдардан құрамақ жасап, білімің мен қабілетіңді жетілдіресің.

Сондай-ақ ата-анаңмен бірге өте қызықты жоба жұмыстарын орындайсың.

Саған шығармашылық табыс тілеймін!

ӨЗІМ ТУРАЛЫ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- адамдардың бет әлпетінің ұқсастығын;
- адамдардың бір-бірінен қалай ерекшеленетінін;
- портрет дегеніміз не екенін

ЕСІҢЕ ТҮСІРЕСІҢ;

- мимиканың не екенін;
- мимиканың көңіл күйге байланысты өзгеретінін;
- түс және сызықтың көңіл күймен байланысын

БІЛЕСІҢ;

- белгілі бір көңіл күйді білдіретін түс үйлесімін таңдауды;

- әртүрлі көңіл күйдегі адамдардың бет әлпетін сызық, түс және мимика арқылы бейнелеуді;

- фотоальбом жасап, оны әшекейлеуді;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

ҮЙРЕНЕСІҢ;

**КОЛЛАЖ
КОЛЛАЖ
collage**

- әйгілі суретшілер салған портреттерді;
- өзің сияқты балалар салған портреттерді

КӨРЕСІҢ.

БІРІНШІ СЫНЫПТА АДАМНЫҢ БЕТ ӘЛПЕТІ ТУРАЛЫ НЕ БІЛДІҢ?

1. Адамдар бір-біріне ұқсай ма?
2. Сен басқа адамдарға ұқсайсың ба?
3. Адамның бет әлпетін сипатта.

Мына фотосуреттерге қарап, адамдар бір-бірінен несімен ерекшеленетінін есіңе түсір. Оларды ата.

«Мен жер бетіндегі миллион адамның бірімін» немесе «Мен ерекшемін, өзгелерге ұқсамаймын» тақырыбына шағын әңгіме құра. Әсіресе өз бет әлпетіңді көбірек сипатта.

Сен бірінші сыныпта көркем еңбек сабағында қауіпсіздік ережесін меңгердің. Тағы бірнешеуін есіңе сақта.

- Жұмысты мұғалімнің рұқсатымен баста. Мұғалім сенімен сөйлескенде, жұмысыңды тоқтат.
- Үшкір әрі өткір құралдармен жұмыс істегенде сыныптастарыңмен сөйлеспе.
- Қолданылу ережесін білмейтін құралдарды пайдаланба.
- Құралдарды ретіне қарай пайдалан.
- Құралдарды мұғалімнің көрсетуі бойынша ұста.
- Құрал-жабдықтарды арнаулы орынға қой. Оларды ретсіз қоюға болмайды.
- Сабақтың соңында отырған орныңды жинап, тазала.

№1 жұмыс дәптерінің 3–4-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ТҮС ЖӘНЕ СЫЗЫҚ АРҚЫЛЫ КӨҢІЛ КҮЙДІ КӨРСЕТЕМІЗ

Түс адамның көңіл күйін білдіре алады.

Өзара сәйкес келетін түстер **түс үйлесімі** немесе **түс гаммасы** деп аталады.

1. Әрбір шеңбердің түсіне қарап, көңіл күйін анықта.
2. Қандай түстер үйлесімі көңілді, көңілсіз, ашулы деп ойлайсың?
3. Сенің күнделікті көңіл күйіңе қандай түс үйлесімі сәйкес келеді?

Өртүрлі көңіл күйге әр алуан түс үйлесімі сәйкес келеді.

Г. Ысмайылова.
Қазақ вальсі

Г. Ысмайылова. Ақтоқты
реліндегі Ш. Жандарбекова

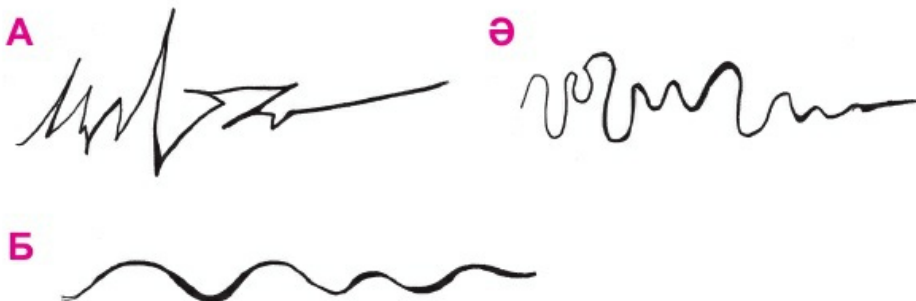
1. Г. Ысмайылованың екі картинасына мұқият қара. Олардың көңіл күйі қандай? Суретте.
2. Суретші пайдаланған түстерді ата.

Түстің көңіл күйді білдіре алатынына көзіңді жеткіз. Қағаз парағына түс арқылы көңіл күйіңді бейнеле. Суретті ата-анаңа көрсет. Нені бейнелегеніңді түсіндір. Ата-анаң қандай көңіл күйді бейнелегеніңді ажырата ала ма?

Сызық та түс тәрізді адамның көңіл күйін білдіреді.

1. Мына сызықтар қандай көңіл күйді білдіреді? Олардың қайсысын орнықты әрі нәзік деп айтуға болады?
2. Қайсысы өкпелі әрі ашулы? Ал қайсысы көңілді әрі ойнақы?

Сызықтардан тұратын композициялар адамның мінезі мен көңіл күйін дәл көрсетеді. Сызықты қарындаш, фломастер, бор, бояумен салуға болады.

Сызықтардан тұратын композицияның көңіл күйін тап.

№1 жұмыс дәптерінің 5-бетіндегі тапсырманы орында.

1. Мына адамдардың көңіл күйін анықта.
2. Бұл суреттердегі ең басты әсерлегіш құрал не?
3. Суретші адамдардың көңіл күйін сызықтар арқылы көрсете алған ба?

Сызықтардың сөйлей алатынына көзінді жеткіз. Ол үшін көңіл күйің күні бойы қалай өзгергенін есіңе түсір. Оны сызықтар арқылы бейнеле. Жақындарыңнан сенің көңіл күйің қандай болғанын сызықтарға қарап табуын сұра.

КӨҢІЛ КҮЙІ ӘРТҮРЛІ ПОРТРЕТ САЛАМЫЗ

Адамның бет әлпеті оның мимикасына қарай өзгереді. **Мимика** – бет әлпеттің өзгеруі. Адамның бет әлпеті оның көңіл күйіне қарай құбылады.

Адам күлгенде көзі сығыраяды. Көңілді адамдар туралы «екі езуі екі құлағына жетеді» деп тегін айтпайды.

Адамның көңіл күйі болмаса, екі езуі төмен түсіп, қасы жоғары көтеріледі.

Қыз баланың көңіл күйін қалай сипаттар едің?
Оның мимикасын суретте.

1. Мына суреттерге қара.
2. Олардың көңіл күйі мен мимикасын сипатта.

Көңіл күйі мен мимикасы әртүрлі адамды былайша бейнелеп көрсетуге болады:

Үйде айнаға қарап, өзіңді үш түрлі күйде бейнеле. Олар: көңілді, байсалды, үшіншісін өзің таңда (таңғалған, ренжүлі немесе ашулы). Суреттерді сыныпқа әкеліп, достарыңмен талқыла.

Сенің көңіл күйің бет әлпетіңе әсер етті ме? Өзіңе қай кезде көбірек ұнайсың?

№1 жұмыс дәптерінің 6-бетіндегі тапсырманы орында.

Көтеріңкі көңіл күйді білдіретін портрет салу үшін қызыл, сары, ашық күлгін түсті пайдаланамыз.

Қимылға толы ойнақы сызықтар көңілді адамның жай-күйі мен мимикасын көрсетеді.

Портрет және автопортрет туралы білетініңді есіңе түсір.

Жабырқаулы көңіл күйге әлсіз сызықтар тән. Оларды қиық, айқыш сызықтар толықтыра алады.

Көңілсіз адамның портретін салу үшін көгілдір, ақшыл көк түсті таңдаймыз.

Салмақты адамның портретін салу үшін күлгін, күрең қызыл, қара түсті пайдаланамыз. Оған жылы ашық түстерді қосуға болады.

Айқыш-үйқыш сызықтар ашулы адамның көңіл күйі мен мимикасын көрсетеді.

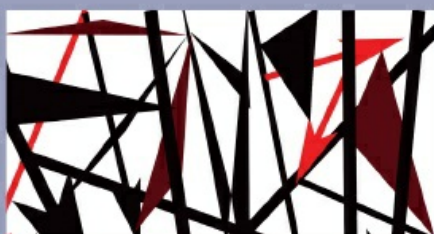
1. Портреттерге зер салып қара. Олардың көңіл күйі мен мимикасын суретте.
2. Қандай әсерлегіш құралдар қолданылған? Оларды ата.

№1 жұмыс дәптерінің 7-бетіндегі тапсырманы орында.

Интернеттен портрет туралы қызықты мәліметті тауып, сыныптастарыңмен бөліс.

ПОРТРЕТТИ ӨРТҮРЛІ ТӘСІЛДЕРМЕН ЖАСАЙМЫЗ

Портретті **гуашь** немесе **акварель бояуымен** орындай аласың. Көңіл күйді дәл беру үшін түс үйлесіміне назар аудар.

Сондай-ақ портретті **көмір** немесе **тушьпен** сала аласың. Сызық пен пішінге айрықша көңіл бөл.

Итальян суретшісі Джузеппе Арчимбольдо 16 ғасырда өмір сүрген. Ол ерекше портреттер салған. Мына портретке қара. Ол несімен ерекшеленетінін түсіндір.

Портретті **КОЛЛАЖ** түрінде салу өте қызықты жұмыс. Коллаж аппликация тәрізді жасалады. Алайда коллажда әртүрлі материалдар қолданылады.

Түсті қағаз, ескі журналдар мен табиғи материалдардан коллаж жаса.

Сен мұрын, көз, қас, ауыздың пішіндерін өзгерте отырып, адамның бет әлпетін бейнелей аласың. Алуан түрлі мимика мен көңіл күйді көрсетуді де ұмытпа. Коллаж жасау барысында оның түс үйлесімі туралы ойлан.

1. Портреттердегі баланың көңіл күйі туралы айтып бер.
2. Түстер үйлесімі балалардың көңіл күйімен байланысты ма?
3. Баланың мимикасы туралы не айтасың?

КОЛЛАЖ
КОЛЛАЖ
collage

№1 жұмыс дәптерінің 8–9-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

АЛУАН ТҮРЛІ ҚАҒАЗДАР

Адам үшін қағаздың алатын орны қандай екенін ойланып көрдің бе? Сен қағазға күн сайын жазасың, сурет саласың, одан құрамақ жасайсың. Кітаптар мен газеттерді де қағазға басып шығарады. Дүкендерде тауарларды қағаз қапшықтарға салып сатады.

1. Қағаз тағы қай жерде пайдаланылады? Мысал келтір.
2. Қағазды неден жасайтынын білесің бе?

Қағаздың кейбір қасиеттерін біліп ал.

● Қағаз парағын екіге бүкте. Ол қалай бүктеледі? Бүктелген тұсында сызық қала ма? Компьютер тінтуірінің астындағы резеңке кілемшені бүктеп көр. Одан қандай өзгеріс байқадың? Қорытынды жаса.

● Қағазды қолыңмен уамаждап, қайта тегісте. Қағаз өзгерді ме? Резеңке кілемшені бүктеп көр. Оның сыртқы түрі өзгерді ме? Қорытынды жаса.

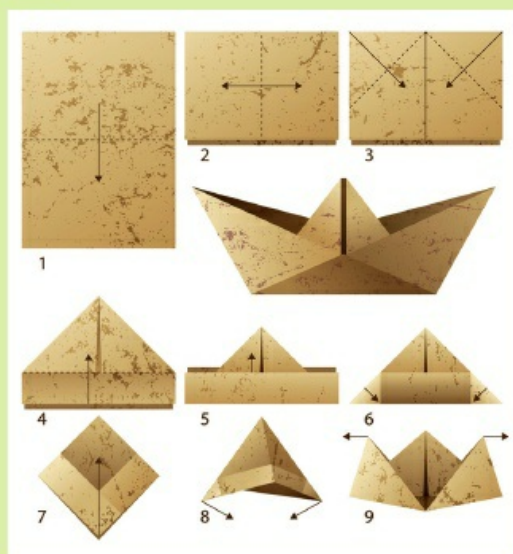
Қағазды бүктеп, қызықты бұйымдар жасауға болады. Қағазбен жұмыс істегенде оның қасиеттері туралы біліп ал.

Өзің бірінші сыныптан білетін оригамиді есіңе түсір. Ол несімен қызық? Оригами жасау үшін қандай материалдар керек?

Кеме жасаймыз

Сызбаға қара. Оған қарап өз бетіңше кеме жасай аласың.

Қағаз 2000 жылдай бұрын Қытайда жасалған. Оның жасалу әдісі құпия сақталды. Оны ежелгі Самарқанда әскери тұтқындар арқылы 8 ғасырда білген. Самарқан Орта Азиядағы қағаз жасау орталығына айналды. Көне кәсіп түрі бұл қалада әлі күнге дейін сақталған.

ЖОБА

ФОТОСУРЕТТЕРГЕ АЛЬБОМ ЖАСАЙМЫЗ

Сенің портреттерің мен фотосуреттеріңе альбом керек. Оны өзің жасай аласың. Қолдан альбом жасау өнері **скрапбукинг** деп аталады.

Алдымен шағын альбом жаса. Ол 8–10 бетті болсын. Ата-анаң саған көмектессін.

Саған түрлі түсті қатырма қағаз, қайшы, сызғыш, желім, жібек лента немесе бау, біз не тескіш керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Өлшемі шамамен 20×15 см болатын түрлі түсті қатырма қағаз парақтарын қиып ал. 2. Сол жақ жиегінен 2 см өлшеп, төмен қарай тік сызық жүргіз. 3. Осы сызықтың бойымен жоғарыдан төмен және төменнен жоғары қарай 8 см өлше де, нүкте қой. 4. Басқа қағаз парақтарына да осылай жаса.

5. Үлкендерден біз немесе тескішпен нүктенің үстінен тесіп беруді сұра. 6. Қағаздарды бірінің үстіне бірін жинақтап, тесіктерге лента не бауды өткіз. Оны гүлдеп байла.

Алдыңғы беті мұқабасы болатындықтан, оны әшекейлеу керек. Ол үшін артылған қатырма қағаздардан әртүрлі пішіндерді қиып ал. Олардан бейнелер жаса. Ескі ашықхаттарды қиып, альбомды түрлендіре аласың.

АЛЬБОМ МҰҚАБАСЫН ӘШЕКЕЙЛЕУ ҮЛГІЛЕРІ

СЕНІҢ АЛҒАШҚЫ АЛЬБОМЫҢ ДАЙЫН!

Енді альбомыңа фотосуреттерің мен суреттерді орналастыру ғана қалды. Суреттерді қандай түсті парақтарға желімдейтініңді ойлан. Өрбір түс белгілі бір көңіл күйді беретінін есіңе түсір. Альбом парағының түсі портреттің көңіл күйіне сәйкес пе? Жауабыңды түсіндір. Фотосуреттер мен суреттерді әрбір бетке желімдеуге болады. Бірнеше бетті келесі портреттеріңді орналастыру үшін бос қалдыр. Альбом парақтарын немен әшекейлейтініңді ойлан.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. Жасаған портретіңді суретте.
2. Жұмысың арқылы не айтқың келді?
3. Өзіңді миллион адамның бірі немесе ерекше етіп көрсеткің келді ме?
4. Қандай көңіл күйдегі портрет салдың?
5. Қандай әсерлегіш құралдарды қолдандың?
6. Сенің портретің қандай тәсілмен орындалған? Қандай материалдарды қолдандың? Айтып бер.

Портрет өнері өте ертеде пайда болды. Адамның алғашқы бейнелері бояумен салынбаған. Олар Египет перғауындарының тас мүсіндері еді.

Ежелгі түркілер де мүсіндер жасаған. Оларды «балбал» дейді.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

1. Мимика дегеніміз не?
2. Адамның мимикасы мен көңіл күйінің арасында қандай байланыс бар?
3. Сызық пен пішін арқылы мимиканы көрсетуге бола ма?
4. Бұл бөлімнен не білдің? Не үйрендің?

*Пинтуриккьо.
Баланың портреті*

Д. Қасымов. Айсұлу

1. Екі портретті салыстыр.
2. Өзіңе ұнағанын таңдап алып, оны суреттеп бер.

МЕНИҢ ОТБАСЫМ ЖӘНЕ ДОСТАРЫМ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- натюрморт дегеніміз не екенін

ЕСІҢДЕ ТҮСІРЕСІҢ;

- қазақ дастарқаны туралы;
- дәстүрлерді;
- ұлттық тағам түрлерін;
- натюрморт құрастыруды;
- композициядағы көрініс дегеніміз не екенін

БІЛЕСІҢ;

- бірнеше көріністен тұратын натюрморт құрастыруды;

- салфеткаларға әдемі қағаз сақиналар жасауды;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

натюрморт
натюрморт
still life

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- суретшілердің «Менің отбасым және достарым» тақырыбына арналған туындыларын;

- балалар салған натюрморттарды

КӨРЕСІҢ.

ЖАҚЫНДАРЫММЕН ӨТКІЗЕТІН МЕРЕКЕЛЕР. ҚАЗАҚ ДАСТАРҚАНЫ

Отбасы – бұл ең жақын адамдарың. Отбасы мүшелері бір-біріне қамқор болады. Қиын сәттерде көмектеседі. Достары үйге келгенде қуанады. Отбасылық мерекелерді бірге атап өтеді.

1. Сенің отбасыңда қандай мерекелер аталып өтеді?
2. Қандай тағамдар әзірлейсіңдер?
3. Сен көмектесесің бе?

Қазақ – өте қонақжай халық. Келген қонақты жылы шыраймен қарсы алады. Қазақ дәстүрінде қонақтардың құрметіне жайылатын дастарқанның орны ерекше. Халқымыз кез келген жолаушыны төріне шығарып, барын алдына қояды. Дәмді тағамдарын әдемі өрнекті ыдыстармен ұсынады.

А. Ғалымбаева. Натюрморт

Қазақтың дастарқаны шайдан басталады. Шаймен бірге құймақ, құрт, кептірілген жеміс, жаңғақ және бауырсақ беріледі. Бауырсақ – ұлттық тағам. Бауырсақсыз қазақ дастарқанының сәні кірмейді. Дастарқанға бауырсақты молынан төгу – береке мен молшылықтың белгісі.

Үй иесі дастарқанға бар дәмдісін қояды. Соның ішінде еттің алатын орны бөлек.

Мына мақал-мәтелдерден халқымыздың қонақжайлылығы көріне ме?

- *Келгенше қонақ ұялады,
Келген соң үй иесі ұялады.*
- *Қонақ келсе – құт.*

№1 жұмыс дәптерінің 10–11-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

КОМПОЗИЦИЯДАҒЫ КӨРІНІС

1. Натюрморт дегеніміз не? Есіңе түсір.
2. Натюрмортта не бейнеленеді?

натюрморт
натюрморт
still life

Натюрморттағы заттарды қалай дұрыс орналастыруға болатынына тәжірибе жасап көрейік.

1-композиция. Үш затты бір қатарға тізіп қоямыз. Мұндай композиция қызығушылық тудырмайды. Өйткені заттар тапжылмай тұрғандай әсер қалдырады.

2-композиция. Заттарды қағаз жиегінен әртүрлі қашықтықта орналастырамыз. Қарашы, композиция өзгере бастады. Заттар алдыңғы және артқы қатарда орналасады. Мұны **бірнеше көріністі композиция** деп атайды.

3-композиция. Үш затты бір жерге жинаймыз. Үлкен әрі берекелі шәйнек өзінен кіші достары – кесе мен тәрелкені «қорғап» тұрғандай. Кесе өзін еркін сезініп, ал тәрелке достарын «паналап» тұр.

Алдыңғы қатардағы кесенің шәйнек пен тәрелкені аздап жауып тұрғанына назар аудар. Алдыңғы қатардағы заттар артқы қатардағыларды көлегейлейді.

Натюрморт композициясын қалай құрастыруға болатыны туралы қорытынды жаса.

№1 жұмыс дәптерінің 12–13-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

НАТЮРМОРТ ЖАСАЙМЫЗ

1. Пішім дегеніміз не екенін есіңе түсір.
2. Қандай пішімдерді білесің?

Суретші заттарды қағаз пішіміне қарай бейнелейді. Оны бір натюрморттың компьютерде өңделген сызбасынан көре аласың. Тік пішім заттарды ұзынынан созып көрсетеді. Көлденең пішім жалпақ етіп көрсетеді. Сен суреттерің әсерлі болуы үшін пішім мен бейненің байланысын ескеруің керек.

«Таңғы ас» немесе «Мерекелік дастарқан» тақырыбына натюрморт сал.

Суретті салмай тұрып бірнеше затты бір қатарға қой. Егер композиция қызықсыз көрінсе, онда оны өзгерт. Заттарды үстелдің жиегінен әртүрлі қашықтықта орналастыр. Оларды қызықты етіп топта. Қай композиция жақсы көрінеді екен?

Натюрмортқа сәйкес пішім таңда. Натюрморттың көңіл күйі, түс үйлесімі туралы ойлан. Оны қалай жасайтыныңды шеш. Натюрморт салып, оны әшекейле.

№1 жұмыс дәптерінің 14–17-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

САЛФЕТКАҒА ҚАҒАЗДАН САҚИНА ЖАСАЙМЫЗ

Үйге қонақ келерде мол дастарқан жайылады. Үстелге әдемі ыдыс-аяқтар, әшекейлі салфеткалар қойылады. Салфеткаларды әдемі сақиналарға кигізеді. Олар металл, пластика, фарфордан жасалады. Сен де мұндай сақиналарды жасай аласың.

Саған түрлі түсті жұқа қатырма қағаз, қайшы, сызғыш, желім, түсті фломастерлер керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Түрлі түсті қатырма қағаздан өлшемі 5×15 см болатын қағаздарды қиып ал.

2. Қағаз жиектеріне желім жағып, бір-біріне жапсыр.

3. Түрлі түсті қағазға жай қарындашпен әшекейлі суреттер сал. Ол балық, гүл, құс болуы мүмкін. Суреттердің өлшемі 5 см болуы тиіс.

4. Суреттерді сәнде. Оларды фломастермен өрнектеп, аппликациямен әшекейлей аласың.

5. Суреттерді қайшымен қи.

6. Өшекейлерді сақиналарға желімде.

САЛФЕТКАНЫ ӨШЕКЕЙЛЕЙМІЗ

Салфетканы өшекейлеудің түрі көп. Соның бірі – қатпарлап бүктеу. Бір қағаз сақинасына түсі әртүрлі екі-үш салфетканы кигізуге болады. Сонда жарасымды көрінеді.

Салфеткаларды дайын сақиналарға кигіз. Төрелкелерге желпуіш тәрізді етіп қой. Түсі ашық салфеткалар қою түсті төрелкелерге, қою түстілері ашық түсті төрелкелерге жақсы үйлеседі.

Салфетканы өдемілеп бүктеу жолдары туралы мәліметтерді Интернеттен тауып оқы.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

«Бауырсақ» сөзі «бауырласу» сөзінен шыққан деген пікір бар. Бауырсақ қазақ қонақжайлылығының символы бола ала ма? Бауырсақ туралы өз ойыңды айт.

1. Жасаған натюрмортыңның шығармашылық ойын түсіндір.
2. Оның композициясы туралы айтып бер.
3. Натюрмортта нені бейнеледің?
4. Неліктен дәл осы заттарды таңдадың?

1. Натюрморттағы заттарды қалай орналастырған дұрыс?
2. Бірнеше көріністі композиция дегеніміз не?

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

1. Қазақ дастарқанын суретте.
2. Мерекелік дастарқанға қандай тағамдар мен ыдыстар қойылады?
3. Қандай дәстүрлерді білесің?

?!

1. Анаңа дастарқан жаюға көмектесе аласың ба?
2. Салфеткаға арналған сақинаны қалай жасағаныңды айтып бер.
3. Олар мерекелік дастарқанға сән бере ме?
4. Бұл бөлімнен не білдің және не үйрендің?

КОМПОЗИЦИЯДАҒЫ КӨРІНІС
БІРНЕШЕ КӨРІНІСТІ КОМПОЗИЦИЯ

МЕНИҢ МЕКТЕБІМ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- қандай пішіндер бар екенін, оларды қайда пайдалануға болатынын

ЕСІҢЕ ТҮСІРЕСІҢ;

- тұрғынжайлар не үшін безендірілетінін;
- паспарту, матрица және баспа-таңба дегеніміз не екенін;
- матрица жасауды, онымен қалай жұмыс істеуге болатынын;
- дизайнер деген кім, ол не істейтінін

БІЛЕСІҢ;

- матрица басу тәсілімен әртүрлі бейне жасауды;

- сурет көрмелерін безендіруді;

- құттықтау плакатын жасауды;

- әртүрлі қораптар жасап, оларды өшекейлеуді;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

дизайн
дизайн
design

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- матрица арқылы не жасауға болатынын;
- балалардың жасаған плакаттары мен қораптарын

КӨРЕСІҢ.

МЕКТЕПТІ БЕЗЕНДІРЕМІЗ

Суретшінің еңбегі өте зор. Ол біздің айналамызды көркейте түседі. Өз үйіңді ешқандай әшекейсіз: тек еден, қабырға мен төбені елестетіп көрші. Мұндай үйде өзіңді жайлы сезінер ме едің?

Мектеп – сенің екінші үйің. Сыныбың мен мектептегі басқа бөлмелерге назар аудар. Суретшілердің оны әдемілеу үшін қалай еңбек еткенін ойлан.

Сенің мектебіңде акт залы, асхана, кітапхана, спортзал, сынып бөлмелері бар. Мектебіңдегі қай бөлмені безендірер едің?

Сен де суретшісің. Өз сыныбыңды безендіруге шамаң келеді. Мысалы, достарыңмен бірге сурет және бұйымдардың көрмесін ұйымдастыра аласың.

Ол үшін әдемі суреттерді таңдап алып, оларды түсті паспартуға желімдейсің. **Паспарту** – суретті безендіруге арналған жақтау не қатырма қағаз. Дайын суреттерді сынып бөлмесінің қабырғасына, сондай-ақ стендке ілуге болады.

№1 жұмыс дәптерінің 18–19-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ПЛАКАТ ЖАСАЙМЫЗ

Сонымен қатар сыныпта туған күн иесіне арнап шағын бұрыш жасауға болады. Достарыңды туған күнімен құттықтау тамаша емес пе!

Плакатты коллаж тәсілімен де жасайды.

Плакат жасау үшін саған түсті қатырма қағаз парағы, бояу, қылқалам, фломастерлер, желім және достарыңның фотосуреттері керек.

Өзіңе қажет бейнені қиып алып, оны қатырма қағазға желімде. Ол үй, ағаш, гүлдер болуы мүмкін. Мысалы, үйдің терезесінің ішіне туған күн иелерінің фотосуреттерін әр ай сайын орналастырамыз. Сыныптастарыңның құттықтау сөздерін ағаш, гүлдердің жапырақтарына жазып, жапсыруға болады. Бұл жұмысты бәрі бірігіп орындаса, қызығырақ көрінеді.

Матрица басу тәсілімен плакат жасауға болады.

Мұндай плакат жасау үшін де аталған материалдар мен матрицалар қажет. Матрицаны алдын ала әзірлеп қою керек. Қағаз парағының ортасына матрица басу тәсілімен айшықты таңба салыңдар. Суреттің айналасына сыныптастарыңның құттықтаулары мен тілектерін орналастыра аласыңдар.

№1 жұмыс дәптерінің 20–21-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

МАТРИЦАЛАРМЕН ТАҢБА ЖАСАП ҮЙРЕНЕМІЗ

?!

Қандай пішіндерді білетініңді есіңе түсір. Оларды ата.

Матрица – өртүрлі баспа-таңба жасауға болатын пішін. Қағаз парағына бояу жағылған пішінді басу арқылы жасалатын бейне **баспа-таңба** деп аталады.

Матрица жасау үшін өшіргіш, пенопласт немесе картоп қолдануға болады. Олардан керекті пішінді пышақпен кесіп аласың (суретке қара). Үлкендерден саған көмектесуді сұра. Матрицаны қиғанда абай бол.

Өртүрлі матрицалармен баспа-таңба жаса. Оларды салыстыр. Қандай матрицалардың таңбалары жақсы көрінеді? Сол матрицаларды пайдалан.

Саған түсті қағаз, бояу, қарындаш, матрицалар керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Алуан түрлі сурет жасау үшін дөңгелек, үшбұрыш, сопақша, тік төртбұрыш, ромб тәрізді бірнеше пішін жетеді.

2. Бояуды палитрада араластыр. Бояу мол болуы керек. Сен оған қағазға таңба түсіру үшін матрицаны маласың.

3. Алдымен бір немесе бірнеше элементті қайталай отырып, қарапайым өрнек құрап көр. Өрнек – әшекей түрі. Ол сызық не пішіннен тұруы мүмкін. Өрнек түрлі түсті немесе ақ-қара аралас болады.

4. Әдемі таңбалар жасағаннан кейін, күрделірек жұмыс жасап көр. Түсті қағаз парағына сурет сал. Одан соң әртүрлі таңбаларды түсір. Сонда суретің өте әдемі шығады.

№1 жұмыс дәптерінің 22–23-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ДИЗАЙН ӨНЕРІ

Сенің айналаңда әртүрлі заттар бар. Олардың бәрінен суретшінің еңбегін көресің. Суретші заттардың пішіні мен түсіне мән береді. Сәйкес материалдарды таңдайды. Заттарды әдемі, берік әрі ыңғайлы етіп жасайды. Ол суретшіні **дизайнер** деп атайды.

1. Мына заттарға қарап, дизайнердің қандай еңбегін көргеніңді айт.
2. Заттар несімен ұнады (түсі, пішіні, ерекшелігімен)? Жауабыңды түсіндір.

Есіңе сақта!

Дизайнер-суретшінің жұмысындағы негізгі ережелер –
ӘСЕМДІК, ЫҢҒАЙЛЫЛЫҚ ЖӘНЕ БЕРІКТІК.

Дизайнер-суретші кез келген затты түрлендіре алады. Қарашы, қарапайым қағаз бен кестелі лента көркем дүние болып шыққан. Ішінде не бар екенін білгің-ақ кеп тұрады.

дизайн
дизайн
design

Дизайнер жай қораптың өзін нағыз өнер туындысына айналдыра алады.

Ұсақ-түйек салатын қораптар дөңгелек пішінді де болады. Мұндай қорапқа түрлі түсті қағаз желімдеп, лак жаға аласың.

ҚОРАП ЖАСАП, ОНЫ ӘШЕКЕЙЛЕЙМІЗ

Сен бүгін дизайнер ретінде ұсақ-түйек салатын қорап жасайсың. Қабілетің мен ұқыптылығыңды көрсет.

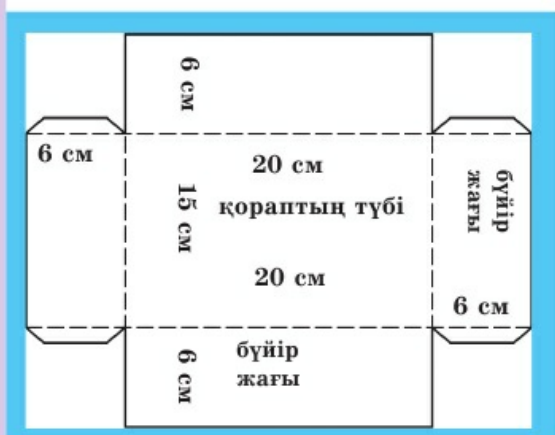
1. Жеңіл заттарды салатын қорапты қандай қатырма қағаздан жасауға болады?
2. Ауыр заттарды салатын қорапты қандай қатырма қағаздан жасайсың?

Саған қатырма қағаз парағы, түсті қағаз, қарындаш, желім, сызғыш, қайшы керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Керек өлшемді қатырма қағазын дайында. Өлшемі 20 және 15 см болатын тік төртбұрыш сыз. Бұл – қораптың түбі.

2. Сызғышпен жан-жағынан 6 см өлшеп, сызық жүргіз. Бұл – қораптың бүйір қабырғалары. Сенің қорабыңның тереңдігі 6 см болады.

3. Қораптың барлық жағын солай жаса.
4. Бүйір жақтарынан 2 см қалдыр.
5. Дайындаманы қиып ал.

6. Қораптың қақпағын да осылай жаса. Қақпағы қораптың түбінен 0,5 см үлкен болу керек. Қақпағы дұрыс тұруы үшін шығыңқылау болу қажет. Алайда олар 2 см-ден аспайды.

7. Бүктеулерін қайшымен басып, сызықтарының үстінен қайыр. Қақпақтың үлгісін де солай жаса.

8. Оларды ұқыптап желімде. Қораптың қақпағын да желімде.

ҚОРАП ДАЙЫН! ОНЫ ӘШЕКЕЙЛЕУ ҒАНА ҚАЛДЫ.

Қорап берік әрі ыңғайлы ғана емес, әдемі болу үшін, оған қағаздан қиып алған дөңгелектерді желімдеуге болады. Егер қорапты қағаздан жасалған гүлдермен не бантпен әшекейлесе, өте әдемі көрінеді.

№1 жұмыс дәптерінің 24–25-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. Құттықтау плакатың туралы айтып бер.
2. Оны қандай тәсілмен жасадың?
3. Достарыңды қандай себеппен құттықтағың келеді?
4. Қорапты қалай жасағаныңды айт. Ол не нәрсеге арналған?

Сен мектепте уақытыңның көп бөлігін өткізесің.
Мектебің әдемі болу үшін не істей аласың?
Ойлан.

Жұмысыңды таныстыру барысында осы туралы айтып бер.

Грек және рим мектептері қазіргі мектептердің негізін қалаған. Грек ғалымы Платон – «академия» деп аталған оқу орнын ұйымдастырған алғашқы ұстаз.

Орта ғасырларда мұсылман елдерінде де мектептер ашылған.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

1. Дизайнер деген кім? Оның жұмысының негізгі ережелерін ата.
2. Саған мына доптардың қайсысы ұнайды? Жауабыңды түсіндір.

1. Көрмені қалай безендіруге болады?
2. Матрица деген не? Матрицаны неден жасауға болады?
3. Төмендегі матрицалар қалай жасалған (А, Ә, Б)?
4. Бұл бөлімнен не үйрендің?

ПАСПОРТУ
МАТРИЦА
БАСПА-ТАҢБА

МЕНИҢ ТУҒАН ӨЛКЕМ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- қандай түстер негізгі және құрама деп аталатынын;
- қай түстер жылы және суық деп аталатынын;
- пейзаж дегеніміз не екенін

ЕСІҢЕ ТҮСІРЕСІҢ;

- кескіндеме деген не екенін;
- реңк дегеніміз не, оның қандай болатынын;

- мозаика деген не, оның қандай болатынын

БІЛЕСІҢ;

- қоршаған ортадан алуан түрлі реңктерді көруді;

- әртүрлі реңктерді шығарып, олармен жұмыс істеуді;

- реңктерді дұрыс атауды;

- мозаика жасауды;

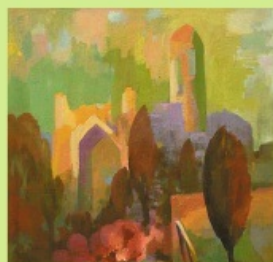
- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

кескіндеме
живопись
painting

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- кескіндемеші-суретшілердің туындыларын;

- әйгілі шеберлер жасаған мозаикаларды

КӨРЕСІҢ.

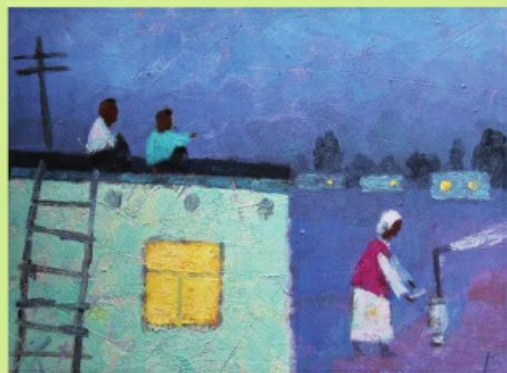
ТУҒАН ӨЛКЕ ТАБИҒАТЫНДАҒЫ ЖЫЛЫ ЖӘНЕ СУЫҚ ТҮСТЕР

Өр адамға туып-өсіп, балалық шағы өткен жері ыстық. Біреулер есейіп, басқа жерге қоныс аударады. Ал енді біреулер туған жерінде қалады. Алайда адам қай жерде жүрсе де, туған өлкесіне қуана оралады.

1. Туып-өскен жерің туралы айтып бер.
2. Ол жер саған несімен қымбат?
3. Пейзаж дегеніміз не? Есіңе түсір.
4. Жылдың әртүрлі мезгілдерінде сенің туған өлкеңнің табиғатында қандай түстер басым болады?

Суретші М. Бекеевті туған жер және балалық шақ туралы есте-ліктің жыршысы деуге болады.

М. Бекеев. Кеш

Қарашы, суретші сурет салу үшін қоршаған ортадағы түстерді көп қолданады. Туындыда басты әсерлегіш құрал түс болса, ол **кескіндеме** деп аталады. Мұндай туындыларды салатын суретшіні **кескіндемеші** деп атайды.

**кескіндеме
живопись
painting**

М. Бекеев. Қараағаш

1. Суретшінің екі туындысын салыстыр. Олардың көңіл күйін суретте.
2. Оларда қандай түстер басым?
3. Бұл картиналарға қарап қандай сезімде боласыз?

РЕҢК АТАУЛАРЫ

1. Қандай негізгі түстерді білесің?
2. Құрама түстер қандай түстерден тұрады (қызғылт сары, жасыл және күлгін)?

Мына суреттерге назар аудар. Олардың түсі қандай?

Әрине, жасыл. Алайда олардың түсі әртүрлі. Түсі емес, реңктері алуан түрлі.

Реңк – бұл бір түстің түрленуі. Жаңа бояу реңктерін шығару үшін бір түске басқа түсті қосу керек. Сонда бір түстің алуан түрлі реңктерін алуға болады.

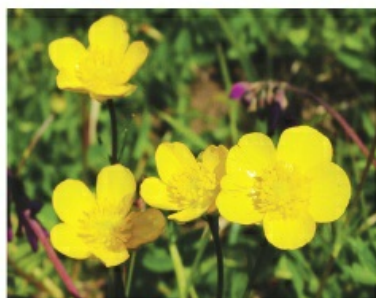
Палитрада жасыл түсті гуашь бояуына басқа түсті бояуларды қос. Оларды араластыра отырып, жасыл түстің әртүрлі реңктерін шығар. Бояуға саусағыңды малып, қағаз парағына таңбалар түсір. Жасыл түстің қандай түрлерін шығарғаныңды сана.

Түс реңктерінің өз атауы бар. Кейбір реңктер көгөніс, жеміс-жидектердің атауымен байланысты болады. Мысалы, қарақат, қызылша, қызанақ, жасылкөк, т.б.

Кейбір реңктер гүлдердің атауымен байланысты болады. Мысалы: қызғалдақ, сарғалдақ.

Енді бірі табиғи материалдардың, минералдар мен металдардың атымен аталады. Мысалы, құм түсті (қызғылтым), көк теңіз, күміс, алтын, малахит түстес, т.б.

1. Мына фотосуреттердегі реңктерді ата. Реңк атаулары қандай сөздерден шыққан?
2. Гүлдер мен жемістерге байланысты тағы қандай реңктерді атай аласың?

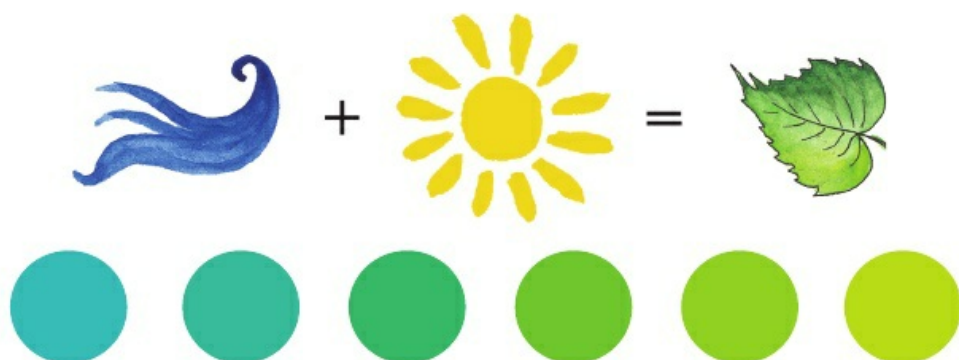
№1 жұмыс дәптерінің 26–27-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

БІР ТҮСТІҢ ЖЫЛЫ ЖӘНЕ СУЫҚ РЕҢКТЕРІ

Реңктер де бояу түстері сияқты **жылы** және **суық** болып бөлінеді. Егер кез келген түс реңктерінде сары немесе қызыл түс басым болса, олар жылы реңктер болады. Ал көк түс басым болса, онда реңктер суыққа жатады.

Жасыл түс сары және көк түстің қоспасынан тұрады.

Қарашы, жасыл түс солдан оңға қарай жылырақ көрінеді.

Реңктерді шығарып үйрен. Палитрада көгілдір түсті гуашьқа сары түсті көбірек қос. Бояуларды араластыр. Оған саусағыңды малып, қағазға таңба түсір. Сонда жасыл түсті реңктердің бірнешеуін шығарасың. Олардың қайсысы жылы, қайсысы суық екенін анықта.

№1 жұмыс дәптерінің 28–29-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

Күлгін түс те екі түрлі – қызыл және көк түстерден құралған.

Күлгін түсте көк түс көбірек болған сайын, ол суық түске қарай өзгереді. Қызыл түс басымрақ болса, реңк түсі жылы болады.

Негізгі түстер: қызыл, сары және көктің де көптеген реңкі бар.

Мына түстер шеңберіне қарашы. Оған қарап бір түс екінші түске реңктерін өзгерту арқылы ауысатынын бақылай аласың.

1. Күлгін түстің реңкі солдан оңға қарай қалай өзгергенін айт.
2. Кемпірқосақтың түстері қалай орналасқан?
3. Олардың орналасу ретін шеңбердегі түстердің орналасуымен салыстыр.

ТУҒАН ӨЛКЕ ТАБИҒАТЫН БЕЙНЕЛЕЙМІЗ

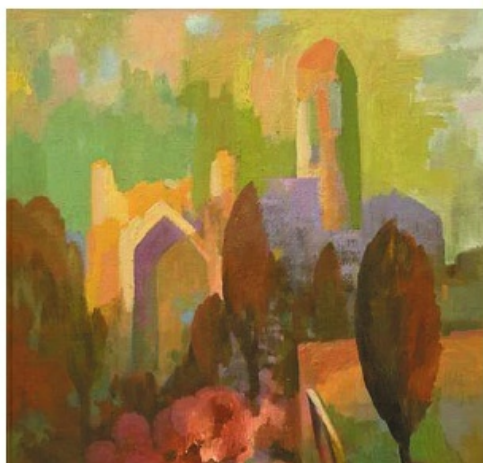
Төмендегі кескіндеме туындыларына назар аудар. Суретшілер сурет салғанда көптеген түс пен реңкті қолданады. Сондықтан картиналарындағы түстер үйлесімі өте бай.

А. Есдәулет. Күз

1. Суретшілердің туындыларында қандай түс реңктері басым?
2. Қандай реңктер көбірек – жылы ма әлде суық па?
3. Картиналар қандай сезімге бөлейді?

Б. Шерімов. Медресе

МЫНА ПЕЙЗАЖДАРДЫ БАЛАЛАР САЛҒАН

Туған өлкеңнің қай тұсын бейнелейтініңді шешіп ал. Оның композициясы туралы ойлан. Қағаз парағының өлшемі мен пішімін таңда.

Бұл жұмысты акварель не гуашь бояуларымен орындайтын болғандықтан, жұмысыңның түс үйлесімі туралы алдын ала ойлан. Палитрада бояу реңктерін шығарып ал.

Табиғат көрінісі туралы шағын әңгіме құра. Өзің жақсы көретін жыл мезгілін жазуыңа болады. Табиғаттағы түстер мен реңктерге көңіл бөл. Олар жыл он екі ай, ауа райы, тәулік мезгілдеріне орай қалай өзгереді екен?! Салатын суретіңді сипатта.

МОЗАИКА ӨНЕРІМЕН ТАНЫСАМЫЗ

Мозаика – әртүрлі материалдардан (тас, шыны, ағаш) жасалған бейне. Мозаика өнері ертеде пайда болған. Бұрынырақта мозаика өзен бойындағы малтатастардан жасалған. Уақыт өте келе малтатастың орнын түрлі түсті күңгірт шыны – смальта басты.

Ежелгі мозаика

Шыныдан жасалған мозаикалар өте айшықты әрі берік. Сондықтан да олардың көпшілігі бүгінгі күнге дейін сақталған. Олар көрермендерді әлі де таңғалдырып келеді.

Бұрын зәулім сарайлар мен мешіт, шіркеулерді мозаикамен әшекейлеген. Бүгінгі таңда ғимараттар, субұрқақ, метро стансалары мозаикамен безендіріледі.

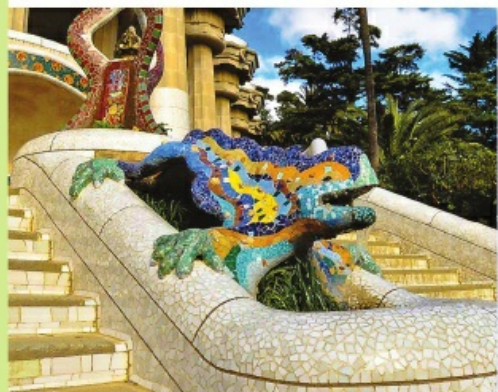
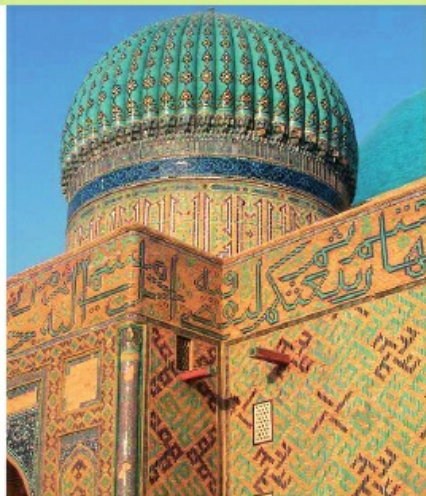

*М. Кенбаев,
Н. Цивчинский.*
Мозаикалық панно

1. Сен нағыз мозаиканы көрдің бе?
2. Егер сен Алматыда тұратын болсаң немесе осы қалаға барсаң міндетті түрде метроға барып көр. «Алатау», «М. Әуезов атындағы театр» стансалары қазіргі заманғы әсем мозаикалармен әшекейленген. Оларды қарап шық.
3. Сен ол жерден смальтаның қанша түсін көрер екенсің?

Қожа Ахмет Йасауи кесенесінің күмбезі көк түсті өрнектермен көмкерілген. Күмбезді көк аспан ба дерсің! Ал кесененің қабырғалары тоқылған кілемдей көрінеді. Алайда бұл «кілем» сәулет өнері шеберлерінің қолынан шыққан. Кесене – қазақ халқының мақтанышы.

Гуэль саябағындағы айдаһар

Испанияның Барселона қаласында тамаша Гуэль саябағы бар. Оны ойлап тауып, жасаған – Антонио Гауди атты шебер. Саябақтың ғимараты, орындық, баспалдақ – бәрі мозаика. Саяхатшылар өздерін ертегі әлемінде жүргендей сезінеді.

Заманауи шеберлер мозаика жасау үшін әртүрлі материалдарды қолданады. Олар: сынған ыдыс пен айна, моншақ, қатырма қағаз, табиғи материалдар.

Сен жоғары сыныптарда мозаиканы алуан түрлі материалдардан жасап үйренесің. Қазірше мозаиканы полимер балшықтан қатырма қағаз бетіне жаса.

№1 жұмыс дәптерінің 30–31-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

«АПОРТ АЛМАСЫ» МОЗАИКАСЫН ЖАСАЙМЫЗ

Алматы – өсем әрі үлкен қала. Жұпар иісі аңқыған апорт алмасы – қаланың символы.

Алматыда апорт алмасының таңғажайып субұрқағы бар. Оның авторы – Едіге Рахмадиев.

1913 жылғы көрмеде апорт тұқымы ғалымдар мен көрмеге келушілерді таңғалдырған. Қызыл түсті алманың салмағы 1200 г жетіп, ал оның дәмі тіл үйірген.

Апорт алмасын мозаика тәсілімен полимер балшығынан жаса.

Саған өлшемі 15×15 см ақ немесе сары түсті қатырма қағаз, жай қарындаш, полимер балшығы немесе ермексаз керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Жай қарындашпен алманың суретін сал.
2. Сары және қызыл түсті полимер балшығын араластыр. Қызыл түстің 5 реңкін шығар .
3. Қою қызыл реңкті балшықтан бірдей кішкене шарлар жасап ал. Оларды алманың суретінің үстіне желімде (2–3 қатар).
4. Ашық түсті реңкті балшықтан кішкене шарлар жасап, 2–3 қатар тізіп шық.

5. Басқа реңкті балшықтарды да ● ● солай істе.
Алманың дәл ортасы ашық қызғылт реңкті шарлардан ● жасалады.
6. Жасыл реңкті балшықтан жапырағын жаса. Сабағын қоңыр түсті полимер балшығынан жаса.
7. Фонын (негізтүс) бір түсті немесе бір реңкті полимер балшығынан жасауға болады. Сондай-ақ түсті қатырма қағаз да қолданылады.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. Алматы апорты туралы білетініңді айтып бер.
2. Мозаиканы қалай жасадың?
Қандай реңктерді пайдаландың?
3. Жасаған жұмысыңды кімге сыйлағың келеді?

1. Палитрада түстерді қалай шығардың?
Түстерді шығару ұнады ма?
2. Бұл бөлімнен алған білімің
қоршаған орта мен суретшілердің
туындыларындағы реңктерді байқауға
көмектесті ме?
Жауабыңды түсіндір.

Жапон оқушысы мектеп бітірерге дейін екі жүз түсті атап, ажырата алатынын білесің бе? Сен мектепте әлі бірнеше жыл оқисың. Қазірше түс атауларының шығу тарихын есіңе түсір. Он түсті ата.

Халқымыз үшін жылқының ежелден маңызы зор. Жылқы түсінің атаулары қандай? Жылқының торы, қара, боз, бурыл, жирен, күрең, құла, көк, қаракөк, қарасұр және т.б. түстері болады.

Интернеттен түстердің алуан түрлі реңктері туралы мәліметтерді тауып оқы. Реңк атауларын есіңе сақта.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

?!

1. Кескіндеме дегеніміз не?
2. Кескіндеме туындыларын жасайтын суретшіні қалай атайды?
3. Реңк дегеніміз не? Қандай реңктерді білесің?
4. Суретші бір түстің бірнеше реңкін қалай шығарады?

1. Мозаика дегеніміз не? Ол туралы қандай қызықты нәрселер білдің?
2. Мозаика қай жерде қолданылады?
3. Мына мозаикаларға қара. Олар тас пен ұлу қабыршағынан (А) және жұмыртқа қабығынан (Ә) жасалған.

А

Ә

**КЕСКІНДЕМЕ
КЕСКІНДЕМЕСІ**

**РЕҢК
МОЗАИКА**

ДЕНІ САУДЫҢ – ЖАНЫ САУ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- ойынның түрлерін,
олардың адамға
пайдасын;

- графика дегеніміз не
екенін;
- шығармашылығын қазақ
халқына арнаған суретші
туралы;

- сұлба дегеніміз не екенін

БІЛЕСІҢ;

- сұлбаны әртүрлі жолдармен жасауды;
- қозғалыстағы адамның сұлбасын бейнелеуді;
- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

графика
графика
graphics

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- суретшілердің ойын түрлеріне арналған туындыларын;

- сұлба жасау шеберлерінің туындыларын

КӨРЕСІҢ.

ТАЗА АУАДАҒЫ ОЙЫН ТҮРЛЕРІ

Сен денің сау болу үшін таңертең жаттығу жасап, спортпен шұғылдану керек екенін білесің. Таза ауада көбірек серуендеу қажет. Балалар қозғалып, секіріп, жүгіргенді жақсы көреді. Мұндай ойындар ептілік пен шымырлығыңды арттырып, шынықтырады. Денсаулығыңа да пайдасы зор.

1. Жазда далада ойнайтын қандай ойындарды білесің?
2. Қандай қысқы ойындарды білесің? Олар туралы айтып бер.
3. Достарыңмен бірге қандай ойындар ойнайсың?

Достарыңмен бірге ойнайтын ойын түрлері туралы шағын әңгіме құра. Оның ережесін айтып бер. Қай жыл мезгілінде ойнаған дұрыс? Ол ойын сендерге несімен ұнайды?

Суретшілер балалар ойыны тақырыбын жиі бейнелейді.

И. Нюстрём.
Шанамен сырғанау

1. Қалай ойлайсың, суретшілерді бұл тақырып несімен қызықтырады? Өз ойыңды айт.
2. Ал сені бұл тақырып несімен қызықтырады?

М. Нұрғожин. Аңшылықта

1. Суретшілер бұл туындыларда қандай көңіл күйді беруге тырысқан?
2. Картиналардағы балалар не істеп жатыр?
3. Суретшілер қандай әсерлегіш құралдарды пайдаланған?

Интернеттен ойын түрлері мен олардың ережесі туралы мәліметтерді тауып оқып, сыныптастарыңмен бөліс.

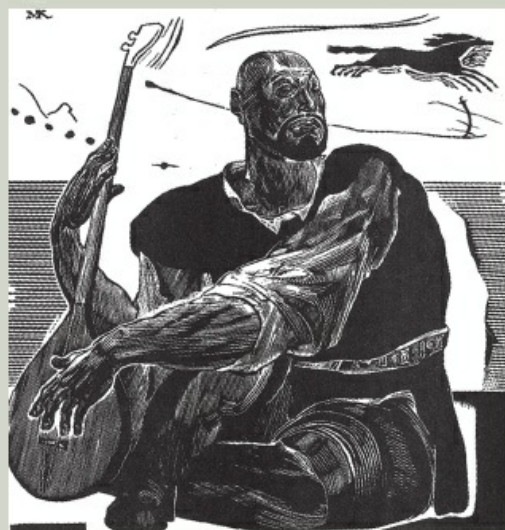
№2 жұмыс дәптерінің 3-бетіндегі тапсырманы орында.

ГРАФИКА ӨНЕРІМЕН ТАНЫСАМЫЗ

Басты әсерлегіш құралдары сызық, пішін, ақ және қара түстері болатын туындылар **графика** деп аталады. Графикада кейде түс те қолданылады.

Графика туындыларын салатын суретшіні **график-суретші** деп атайды.

М. Қисамединов. Махамбет

И. Исабаев. Абай

*В. Фаворский.
Епифанов хуторы*

Қарашы, график-суретшілер әртүрлі жұмыстар орындайды. Ақ және қара түстердің үйлесіміне, сызықтардың әсерлілігіне назар аудар. График-суретші қара тушь, қаламұш, қарындаш, фломастер және тағы басқа материалдармен жұмыс істейді.

Суретші Евгений Сидоркин тарих пен халық дәстүріне, ұлттық ойын түрлеріне арналған көптеген графика туындысын жасаған. Оның графикалық жұмыстары да «Қазақ ұлттық ойындары» деп аталады.

Қыз қуу

Бөйге

графика
графика
graphics

?!

1. Графика дегеніміз не?
2. График-суретші қандай әсерлегіш құралдарды пайдаланады?

Көкпар

№2 жұмыс дәптерінің 4–6-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

СҰЛБА ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Сұлба – графиканың бір түрі. Ол бір түсті зат пішіні. Өдетте қара түсті болады.

Сұлба арқылы қозғалысты беруге болады. Сен қозғалыстағы адамды бейнелеп көрдің. Адамның дене мүшелері қалай қозғалатынын еске түсіру үшін айнаға жақында. Қолыңды, аяғыңды, денеңді қозғалт. Қай жерде қалай бүгілетінін талда.

Байқадың ба, суретші әсерлегіш құралдарды көп қолданбайды. Алайда суреттердің сұлбасына қарап, оның нені бейнелегенін аңғаруға болады.

1. Мына жануарларды ата.
2. Оны қалай білдің?

Кейбір суретшілер бар шығармашылығын сұлба өнеріне арнаған. Сұлбада ұсақ бөлшектер, алуан түстер болмайды. Сондай-ақ сызықтар да өте сирек қолданылады. Сондықтан суретшінің бар назары пішінге аударылады.

1. Сұлба жасаудың шебері Е. Кругликованың екі жұмысына назар аудар. Оларды қалай атар едің?
2. Бұл сұлбалар туралы не айтасың?
3. Адам бейнесінің әсерлілігіне назар аудар.

Сұлба неліктен графикалық бейне деп аталады?
Түсіндіріп айт.

Е. Бем. Сұлбалар

СҮЛБА ЖАСАУ ЖОЛДАРЫ

Аппликация. Аппликация жасау үшін қара түсті қағазға адамның бейнесін салып, қайшымен қиып ал. Денесі, басы мен мойны бөлек жасалады. Аяқ-қолдарын екі бөліктен жаса, өйткені олар бүгілуі керек.

Барлық бөлшекті ақ не түсті қағаз парағының бетіне қой. Оны қозғалысты білдіретін белгілі бір қалыпқа келтір. Егер композиция ойындағыдай шықса, оларды ұқыптап желімде.

Сұлбаны қағаздарды жырту арқылы да жасауға болады. Ол үшін пішіндерді қайшымен қимай, қолыңмен жыртасың. Сонда қызықты бейне шығады.

Қара тушьпен салу. Сұлбаны қара фломастермен не тушьпен тұтас бояу арқылы салуға да болады.

Кляксография – ең қызықты сұлба жасау жолы. Қағаз бетіне тушты тамызып, адамның бейнесі шығу үшін оны жан-жаққа жағасың. Сонда қызықты әрі күтпеген адам бейнелері шығады. Бұл жұмысты орындау үшін дәлдік, ептілік және ойдың ұшқырлығы керек.

«Сүйікті спорт ойыным» сұлбасын жасаймыз

Қандай ойын түрін (немесе спорт түрін) бейнелейтініңді ойлан.

Сұлба жасау жолын және қағаз пішімі мен өлшемін таңда. Жұмысыңа фон (негізтүс) таңда. Ол қара түспен үйлесуі қажет. Пішіндер мен сызықтардың әсерлілігі, жұмысыңның түстік шешімі туралы ұмытпа.

№2 жұмыс дәптерінің 7-бетіндегі тапсырманы орында.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. «Сүйікті спорт ойыным» тақырыбына жасаған жұмысың туралы айтып бер.
2. Оны қандай тәсілмен орындадың?
3. Қандай жолмен жасадың?
4. Қандай ойын түрін бейнеледің?
5. Қабілетің мен біліміңді көрсете алдың ба?

1. Өзің білетін ойын түрлерін ата.
2. Достарыңмен бірге қандай ойын ойнайсың?
3. Ойындар несімен ұнайды?
4. Олар сенің қандай қабілетіңді дамытады?

Сенің ата-анаң бала кезінде қандай ойын ойнағанын білесің бе? Егер олардан сұрасаң, «Айгөлек», «Жасырынбақ», «Ақ терек, көк терек» деген ойын атауларын естисің.

Бұл ойындардың ережесін сұра. Сыныпта ұмыт болған ойындардың фестивалін ұйымдастыруды ойлан.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

?!

1. Жазғы және қысқы ойын түрлерін ата.
2. Қандай ұлттық ойын түрлерін білесің?
3. Ойындар адамның қандай қасиетін арттырады?
4. Балалар қандай ойын түрлерін бейнелеген?

1. Сұлба дегеніміз не?
2. Оны жасау барысында не нәрсеге баса назар аударылады?
3. Сұлба жасаудың қандай жолдарын білесің?
Олардың бірі туралы айтып бер.

ГРАФИКА

СҰЛБА

САЛТ-ДӘСТҮР ЖӘНЕ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

- сәндік-қолданбалы өнер дегеніміз не екенін;

- ою-өрнек деген не, оның қалай жасалатынын;

- қазақ халқының қолөнері;

- ұлттық ыдыс-аяқ түрлері туралы

БІЛЕСІҢ;

- ыдыс-аяқ түрлерін ажыратуды;

- қарапайым пішіндерден өрнек құрастыруды;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

сәндеу
декорирование
decoration

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- ұлттық ою-өрнектерді;
- қолөнер шеберлерінің туындысын

КӨРЕСІҢ.

СӘНДІК-ҚОЛДАНБАЛЫ ӨНЕР

Сәндік-қолданбалы өнер – тұрмыстық заттарды жасау және әшекейлеу өнері. Қолөнер ертеде пайда болған. Адамдар айнала-сындағы заттарды әшекейлеуге тырысқан. Өзі үшін ең қадірлі бұйымдарды – баспанасын, ыдысын, киімін, қаруын өрнектермен әшекейлеген. Олар тұрмыстық заттарды әртүрлі белгілермен әшекейлеу арқылы өздерін зұлым күштерден қорғаймыз деп сенген.

Қ. Тыныбеков. «Жанұя» гобелені

Суретшінің қолтаңбасы бар жиһаз, ыдыс-аяқ, кілемдер, киім-кешек, сәндік бұйымдардың барлығы **сәндік-қолданбалы өнер туындыларына** жатады.

Айналаңа зер салып қара!
Үйде, көшеде сені қоршаған
заттардың арасынан қолөнер
шығармаларын тап.

Суретші заттарды әшекейлесе, ол **сәндеу** деп аталады. **Ою-өрнек** – сәндеу өнерінің маңызды бөлігі. Сызық және дақтар арқылы тамаша өрнектер жасауға болады.

Табиғаттың өзі шебер суретші. Көбелектердің қанатындағы өрнектерге қарашы.

сәндеу
декорирование
decoration

Суретші табиғаттағы өрнектерге қарап, өзі де әртүрлі өрнектер ойлап табады. Ыдыс-аяқ, киім, кілем, мата, жиһаз, ғимараттарға сән береді. Сонда айналамыз құлпырып сала береді.

№2 жұмыс дәптерінің 8–9-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҚОЛӨНЕРІ

Қазақ халқы қолөнерімен мақтана алады. Көздің жауын алатын киіз және тоқыма кілемдер, зергерлік әшекейлер, киімдер, қару-жарақ, тері мен ағаштан жасалған ыдыстар қазақ шеберлерінің ісмер қолынан шыққан.

Аяққап

Қазақ ұлттық киімінің өрнегі.
Жібекпен кестеленген

Тұрмыстық заттар: сандық, жастық, кілем, қалқандар өрнектермен әшекейленген.

Тегене

Астау

Оюланған тегене немесе зеренге қымыз құйылады. Тегенедегі қымызды кішкене ожаумен құяды. Шеберлер ожауды тұтас ағаштан ойып, әдемі етіп жасауға тырысқан.

Астау – ағаштан ойып жасалған ет салатын үлкен ыдыс. Тұтқасы түрлі өрнектермен әшекейленеді. Қойдың басы бейнеленген ою-өрнектер отбасындағы береке-бірлік пен ынтымақты білдірген.

Сұйық тамақтар тостағандарға құйылатын болған. Тостағандарды тұтас ағаштан ойып жасаған. Кейде бұл ыдыстардың сыртын оюлармен әшекейлеген.

Суреттегі ыдыс түрлерімен тек қымыз емес, сонымен қатар шай да ішкен. Ыдыстар бастапқыда ағаштан, одан кейін керамикадан жасалды.

№2 жұмыс дәптерінің 10–11-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ОЮ-ӨРНЕК ҚҰРАСТЫРАМЫЗ

Ою-өрнек – бұйымның бетіне түсірілетін нақыш. Өрнек нақыштары қайталанып, алмасып отырады.

Өрнек нақыштары бір сызықтың бойында бірінен соң бірі тұрса, онда ол жолақты өрнек болады. Шаршы және шеңбердің ішіне де өрнек құрауға болады.

Өрнектерге мұқият қара. Олар қандай пішіндерден тұрады?

Өрнектер әртүрлі пішіндерден тұрады. Олар: дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш, сопақша. Өсімдік тәрізді өрнектер де бар (жапырақ, гүл, жидек, ағаш бұтақтары).

Апликация тәсілімен өрнек құрастыру қиын емес. Ол үшін қалып үлгімен түрлі пішіндерді қиып алу керек. Оларды қағаздың бетіне кезектестіріп қояды. (Бөлшектердің арасындағы қашықтықтың бірдей болғанын қадағалау қажет!) Одан кейін ұқыптап желімдейді.

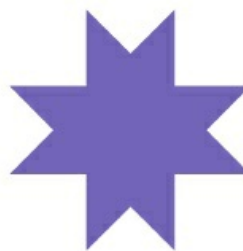

Қошқардың мүйізіне ұқсайтын ою қалай аталады?

Ұлттық ою-өрнектер сан алуан нақыштардан тұрады. Олардың барлығы қоршаған ортадан алынған. Оны атауларынан да білуге болады. Олардың бірі жануарлардың сипатымен байланысты. Мысалы: «қошқармүйіз», «арқармүйіз», «түйетабан». Өсімдіктермен де байланысты өрнектер бар. Олар «гүл», «ағаш» өрнектері. Аспан әлемін бейнелейтін өрнектер: «ай», «жұлдыз».

Шеберлер бұйымдарды өрнектермен әшекейлей отырып, бұл бұйымдардың иелеріне бақыт, байлық, денсаулық тілейді.

Мына өрнектерге қарап, олар нені еске түсіретінін айт.

№2 жұмыс дәптерінің 12–13-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

Бөлшектері бір сызықтың бойында бірінен соң бірі орналасатын нақыш қалай аталады?

Интернеттен ою-өрнек үлгілерін тап. Оларды ою-өрнек құрастыру үшін пайдалана аласың.

Сен әртүрлі пішіндерден өрнек құрастырдың. Енді ұлттық ою-өрнектерді құрастырып көр.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Түрлі түсті төрт қағазды екіге бүкте.
2. Бүктелген тұсына «қошқармүйіз» оюының жартысының суретін сал.
3. Оны қиып ал. Бүктеуін ашсаң, тұтас ою шығады.

4. Өрнектерді түрлі түсті төрт-бұрышты қатырма қағазға орналастыр.
5. Ұсақ пішіндермен толықтыр.
6. Түс үйлесіміне назар аудар. 3–4 түсті ғана пайдалан.
Өрнектерге қара. Өзіңе ұнай ма? Олай болса өрнектің барлық бөлшегін қатырма қағазға желімде.

Шеңбердің ішіне де өрнекті осылайша жасауыңа болады. Өрнектерді фломастерлермен де сала аласың.

Алдымен шеңберді бірдей 8 бөлікке бөл. Бұл өрнектердің өлшемі бірдей болуы үшін керек. Енді жиектеріне «қошқармүйіз» оюын сал. Оны ұсақ бөлшек және сызықтармен толықтыр.

1. Бұл өрнектермен нені әшекейлеуге болады?
2. Мұндай өрнектерді қайда қолданар едің?

ЖОБА

ПАПЬЕ-МАШЕДЕН ӘШЕКЕЙЛІ ТӨРЕЛКЕ ЖАСАЙМЫЗ

Папье-маше француз тілінен аударғанда «үгілген қағаз» деген мағынаны білдіреді. Қағаз қиындыларын белгілі бір бұйымға желімдеп, оны көшіру арқылы жасалады.

Біз папье-машеден төрелке жасаймыз.

Саған мына заттар керек:

- 1) шағын төрелке; 2) вазелин; 3) ескі газеттер;
- 4) ПВА желімі, желім жағатын қылқалам;
- 5) бітеме (тегістеу материалы); 6) зімпара қағаз;
- 7) түрлі түсті фломастерлер; 8) гуашь бояулары, қылқалам; 9) әртүрлі өсімдік тұқымдары.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Газетті ұсақтап жырт.

2. Төрелкенің ішкі жағына вазелинді молынан жағып шық. Сонда желімдеген пішін төрелкеден тез шешіледі.

3. Газет қиындыларын суға малып алып, төрелкенің майланған жағына жапсыр. Оларды бірінің үстіне бірін нығыздап жапсыр. Төрелкенің жиегінен асырып желімде. Желім жақпай тағы 2 қабат жапсыр.

4. Соңғы қабатын ПВА желімімен жапсыр. Оның бетіне газеттің құрғақ қиындыларын желімде. Дәл осылай 6 рет істе.

5. Оларды төрелкеге қатты қысып, 2 күнге кептіріп қой.

6. Желімделген пішін әбден кепкеннен соң, оны төрелкеден ақырын шешіп ал.
7. Бітемемен тегістеп қаптап шық. Бетін қолдың саусағымен тегістеген дұрыс.
8. Одан кейін әбден кепкенше күт.
9. Егер төрелкенің беті кедір-бұдыр болса, зімпара қағазбен тегістеуіңе болады.
10. Енді төрелкені әшекейлеуге кірісесің.

ТӨРЕЛКЕНІ ӘШЕКЕЙЛЕУ

1. Төрелкені аппақ күйінде қалдыруға болады. Гуашьпен бояуға да болады.
2. Гуашь кепкен соң бетіне фломастермен өрнек сал. Қағаздан өрнек қиып алып, желімдегің келсе, онда төрелкенің бетіне лак жағу керек.
3. Ұсақ бөлшектермен сәндегің келсе, тұқымдарды пайдалан.
4. Төрелкенің артына қағаз қыстырғыш желімде.

ТӨРЕЛКЕ ДАЙЫН! ЕНДІ ҮЙГЕ ІЛПІ ҚОЮҒА БОЛАДЫ.

Папье-машеден төрелке жасауға мүмкіндік болмаса, дөңгелек пішінді түсті қатырма қағазға өрнек желімдеуге болады.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. Шеңбер ішіне өрнекті қалай жасағаныңды айтып бер.
2. Оны қандай тәсілмен орындадың?
3. Қандай ұлттық оюларды пайдаландың? Қандай ниет, тілегіңді білдіргің келді?
4. Жасаған жұмысың арқылы қандай көңіл күйді көрсеткің келді?

Ұлттық ою-өрнек құрастыратын шебер туралы әңгіме жаз.

Шеберлер өрнектер арқылы қандай ниет, тілектерін білдіретінін есіңе түсір.

Интернеттен ұлттық ыдыстар туралы мәліметтерді тауып оқып, сыныптастарыңмен бөліс.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

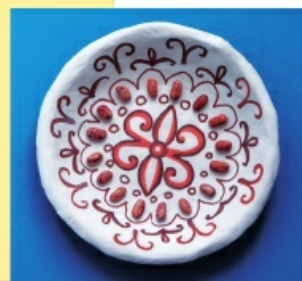
?!

1. Сәндік-қолданбалы өнер дегеніміз не?
2. Қолөнер бұйымдарын ата.
3. Өшекейлеу өнерінің мақсаты не?

1. Ыдыс-аяқтарды ата.

2. Қандай ұлттық ою-өрнектерді білесің?
3. Ою-өрнек дегеніміз не?
4. Бұл бөлімнен не үйрендің?

СӘНДІК-ҚОЛДАНБАЛЫ ӨНЕР

СӘНДЕУ

ОЮ-ӨРНЕК

ПАПЬЕ-МАШЕ

ҚОРШАҒАН ОРТА

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

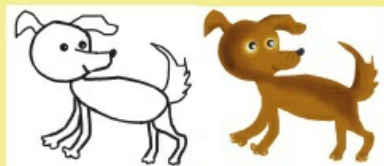
- жануарларды бейнелейтін суретшіні қалай атайтынын;

- жануарлар қалайша адамның досына айналғанын;

- жануарлар мен құстардың дене құрылысы туралы;

- жануарлардың ұқсастығы мен ерекшелігін

БІЛЕСІҢ;

- жануарларды өртүрлі жолмен бейнелеуді;

- монотипия жасауды;

- құстарға жемсалғыш жасауды;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

МОНОТИПИЯ
МОНОТИПИЯ
monotype

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- суретшілер жануарларды қалай бейнелейтінін;
- балалар жануарларды қалай салатынын

КӨРЕСІҢ.

ЖАНУАРЛАРДЫҢ АЛАТЫН ОРНЫ

Адамдар мен жануарлар қоршаған ортада өмір сүреді. Мыңдаған жылдардан бері ит адамның төрт аяқты досына айналған. Мысық та – сүйікті үй жануарларының бірі.

Үй жануарлары туралы білетініңді есіңе түсір. Дүниетану сабағынан үй жануарлары туралы не білдің?

Мысықтар үйдегі тышқанды ғана аулап қоймайды. Мұражайда өнер туындыларын да қорғайды. Мысалы, Ресейдің ірі мұражайы Эрмитажда 70-тен аса мысық бар. Олар мұражай экспонаттарын тышқандардан қорғап, «құтқарушы» қызметін атқарады.

1. Сен ит пен мысық туралы қандай қызықты мәліметтер білесің? Достарыңмен бөліс.
2. Жануарлардың қандай пайдасы бар?

Үйіндегі бір жануар туралы шағын әңгіме құра. Егер үйіңде ешқандай жануар болмаса, өзің жақсы көретін жануар туралы жаз.

Жер бетінде таңғажайып жануарлар мекен етеді. Олар алуан түрлі. Сондай-ақ көптеген жануарлар жойылып бара жатыр. Бұған адамдар да жауапты. Зауыт-фабрикалар су мен ауаны ластауда.

Табиғатты қорғаушылар Қызыл кітапты шығаруды шешті. Неліктен қызыл дейсің бе? Өйткені қызыл түс қауіп-қатерді білдіреді. Қызыл кітапқа сирек кездесетін және жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер енеді.

Халықаралық Қызыл кітапты 1963 жылдан бері Табиғатты қорғау дүниежүзілік қоры шығарып келеді. Кітап түрлі түсті парақтардан тұрады. Оның қара түсінде жойылған жануарлардың тізімі бар (ел кезуші кептерлер, теңіз сиыры және т.б.). Қызыл түстерге жойылып бара жатқан және сирек кездесетіндер (қабылан, амур жолбарысы, қар барысы және т.б.) енген. Жасыл түсті парақтарда құтқарылған жануарлар бар (өзен құндызы, бұлан және т.б.).

Интернеттен еліміздегі және халықаралық Қызыл кітап туралы мәліметтерді іздеп тауып, оқы.

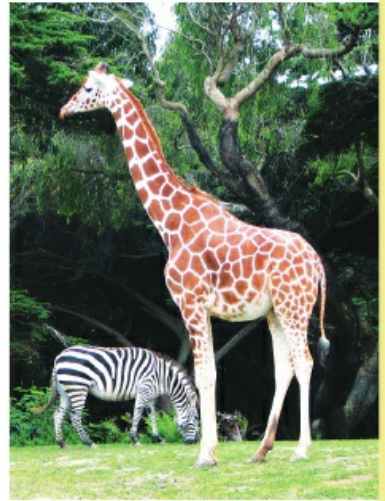
№2 жұмыс дәптерінің 14–15-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

Жануарлар бір-бірінен дене тұрқына қарап өзгешеленеді. Піл, кит, түйе, керік сияқты үлкен жануарлар бар. Тышқан, атжалман тәрізді кішкентайлары бар. Ал ит пен мысықтың қандай екенін өзің де білесің.

Жануарлар түсі және түсінің ерекшелігі бойынша да өзгешеленеді. Мысалы, ақ және қоңыр аю болады. Зебра мен жолбарыстың жолағы, керік пен сілеусіннің дағы бар.

Сондай-ақ жануарлар дене құрылыстарының ерекшелігі бойынша өзгешеленеді. Мысалы, пілдің құлағы мен тұмсығы үлкен, керіктің мойны өте ұзын. Ал түйенің бір не екі өркеші бар.

1. Өзіне тән ерекшеліктері бар тағы қандай жануарларды атай аласың?
2. Хайуанаттар бағы мен үй шаруашылығында қандай жануарларды көрдің? Олар несімен есіңде қалды?

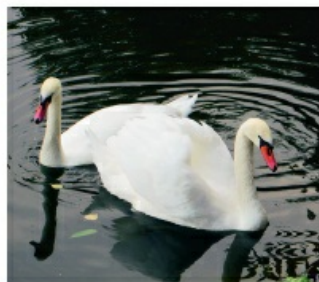

Жер бетіндегі ең үлкен құс – түйеқұс. Оның биіктігі 3 метр.

Ал ең кішкентай құс – колибри. Оның өлшемі бар болғаны 6 см! Кіп-кішкентай болғанымен, жер бетіндегі ең әдемі құстардың бірі.

Сен тұратын қала немесе ауылда құстар өте көп. Құстардың кейбірінің мойны ұзын. Енді біреуінің қанаты үлкен. Бірінің тұмсығы ұзын, құйрығы сәнді. Мына құстарға қара. Оларды ата. Ерекшеліктерін айт.

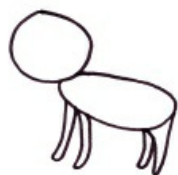

№2 жұмыс дәптерінің 16–17-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ЖАНУАРЛАРДЫ БЕЙНЕЛЕЙМІЗ

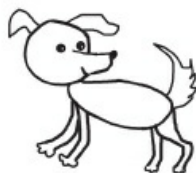
Жануарларды бейнелейтін суретшіні **анималист** деп атайды. Сен де жануарларды жиі бейнелейсің. Олардың бәрінің денесі, басы, мойны және аяғы бар екенін білесің.

Алдымен денесі мен басын қарапайым пішіндер түрінде саламыз. Олар дөңгелек не сопақша болады. Одан кейін аяғын саламыз. Қазірше бұл қандай жануар екенін айту қиын.

Суретті толықтырамыз. Үшбұрышты құлағын, көзін, мұрны мен аузын, үлпілдек құйрығын саламыз. Енді оның мысық екені белгілі болды.

Осылайша итті (қозы, лақ пен басқа да жануарларды) салуға болады.

Құсты салу да қиын емес. Оның басын дөңгелек, денесін жартылай дөңгелек етіп саламыз. Содан кейін қанаты, құйрығы, тұмсығы мен көзін салған дұрыс. Кішкентай құстардың ұшқанда аяғы көрінбейді.

Жануарларды өзіңе таныс дөңгелек, үшбұрыш, сопақша, тік төртбұрыш пішіндері арқылы салуға болады.

Мына жануарлар қандай пішіндерден жасалған?

ЖАНУАРЛАРДЫ МЫНА МАТЕРИАЛДАРМЕН САЛА АЛАСЫҢ:

көмірмен

қарындаш немесе фломастерлермен

құрғақ борлар – пастельмен

бояумен

Мына жұмыстардың барлығын балалар салған. Олардың қайсысы саған көбірек ұнады? Оны суреттеп, неліктен ұнағанын түсіндір. Кез келген материалды таңдап алып, сүйікті жануарыңды бейнеле.

№2 жұмыс дәптерінің 18–21-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

МОНОТИПИЯ ЖАСАЙМЫЗ

Монотипия – шыны немесе қатырма қағаздың бетіне салынатын түсті дақтардың таңбалары. Таңба бір данамен ғана жасалады.

Жануарларды монотипия тәсілімен салу өте қызық.

Саған қағаз, бояу, қылқалам, қарындаш керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Қатты қағазға гуашь бояуларымен негізгі суретті сал.

2. Оның бетін жұқа қағазбен жауып, қозғалтпай ұста.

3. Қағазды ақырын көтер. Қозғалтпауға тырыс.

4. Таңбаны ұсақ бөлшектермен толықтыр.

Монотипия тәсілімен жұмыс істесең, қиялыңа қанат бітіреді.

Бір дақтың өзінде әртүрлі бейнелер «жасырынып» жатуы мүмкін.

1. Түсті таңба жаса. 2. Оны түрліше аудар. Бір таңбаның өзінен әртүрлі бейне көруге тырыс. 3. Үлкендерден таңбаны түрлі түсті көшірмемен көбейтіп беруді сұра. 4. Таңбадан байқаған бейнені жалғастырып сал. Оны суретке түсір де, күңгірт қағазға шығарып ал. Одан соң ұсақ бөлшектермен толықтыр.

МОНОТИПИЯ
МОНОТИПИЯ
monotype

№2 жұмыс дәптерінің 22–23-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ЖОБА

ҚҰСТАРҒА ЖЕМСАЛҒЫШ ЖАСАЙМЫЗ

Құстарға жем бергің келе ме? Жемсалғыш жасап, оны үйіңнің жанына іліп қой. Сонда құстарды бақылай аласың.

Сенің қалаңда (ауылыңда) қандай құстар бар? Оларды ата.

Жемсалғышты әртүрлі материалдар мен заттардан жасауға болады. Пластмассадан жасалған бөтелке, стақан, ыдыстарды пайдалана аласың. Үлкендерден ыдыстарды кесіп, екі жағынан тесіп беруді сұра. Оған жіп өткізіп, дән шаш. Міне, жемсалғыш дайын! Енді оны ағаш бұтағына немесе балконға іліп қою керек. Саған үлкендер көмектеседі.

Өзіңді дизайнер деп есептеп, берік әрі ыңғайлы ғана емес, сонымен қатар әдемі жемсалғыш жасау жолын ойлан.

Құстарға қандай жем береді? Құстар пісте, тары, сұлы, кепкен шетен мен долана жидектерін жақсы көреді. Жұмыртқа қабығын ұнтақтап беруге болады. Оның құстарға пайдасы көп.

Құстарға қара нан, тұзды әрі қуырылған пісте беруге болмайды!

Құстарға жем берудің тағы бір тәсілі бар. Оны жасау үшін қарындаш, пенопласт, байлайтын жіп, клейстер және дән керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Алдымен пенопласттың бетіне алуан түрлі пішіндердің суретін сал (дөңгелек, жүрек, ай пішінді). Олардың өлшемі сенің алақаныңнан үлкен болмауы тиіс.

2. Одан әрі үлкендердің көмегі керек. Олар керекті пішінді кесіп, әрқайсысын тесіп береді.

3. Анаңнан крахмалдан клейстер істеп беруді сұра.

4. Қиып алған пішіндеріңнің бір жағына клейстер жағып, оның бетіне жем шаш. Оны кептір.

5. Екінші жағына да клейстер жағып, жем шаш. Кептір.

6. Тесігіне бау немесе лента өткіз.

СЕНІҢ ҚҰСТАРҒА ЖАСАҒАН СЫЙЛЫҒЫҢ ДАЙЫН!

Оны ағаш бұтағына, балкон мен саяжайдағы үйдің қабырғасына іліп қоюға болады. Жақында саған торғай, шымшық және басқа құстар қонаққа келеді. Оларды сыртынан бақыла. Құстарды бейнелеуге тырыс!

№2 жұмыс дәптерінің 24–25-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

1. Қандай жануарларды салып үйрендің?
2. Ол жануарлар сені несімен қызықтырды? Айтып бер.
3. Монотипияны қалай жасадың?
4. Ойыңды жүзеге асыра алдың ба?

Жер бетіндегі ең жылдам жануар – қабылан. Ол жеңіл мәшинені басып озады. Оның жылдамдығы – сағатына 115 км.

Судағы ең үлкен жануар – көк кит. Оның салмағы 150 тоннадан асады, ал ұзындығы 33 метрге жетеді.

Құрлықтағы ең үлкен жануар – африкалық піл. Оның салмағы – 6 тонна, ұзындығы 7,5 метр, ал биіктігі 3,3 метр.

Ең биік жануар – керік. Оның биіктігі 5–6 метр, салмағы 1600 кг. Мойнының ұзындығы 2 метрге жетеді.

Жануарлар туралы тағы қандай қызықты мәліметтер білесің? Сен қандай жануарларды бейнелеп үйрендің? Оларды ата.

Интернеттен жануарлар туралы қызықты мәліметтерді тауып оқып, сыныптастарыңмен бөліс.

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

?!

1. Қызыл кітап туралы не білдің? Айтып бер.
2. Жануарлар туралы қандай жаңа нәрсе білдің? Олар адамға қандай пайда келтіреді?
3. Жемсалғышты не үшін жасайды?

1. Анималист-суретші деген кім?
2. Монотипия қалай жасалады?
3. Жануарларды қандай жолмен бейнелеуге болатынын айт.

4. Бұл бөлімнен не үйрендің?

**МОНОТИПИЯ
АНИМАЛИСТ**

САЯХАТ

СЕН БҮЛ БӨЛІМНЕН:

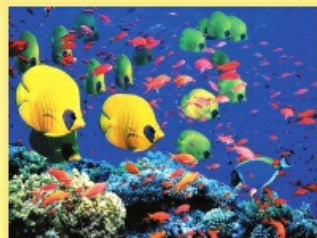
- композиция жасау барысында өлшемі әртүрлі қағазды пайдалануды;
- пішім дегеніміз не, оның қандай болатынын

ЕСІҢЕ ТҮСІРЕСІҢ;

- теңіз түбінде нелер тіршілік ететінін;
- олардың қандай екенін;

- бір бейнелі және көп бейнелі композицияның не екенін

БІЛЕСІҢ;

- суасты әлемін мекендеушілерді әртүрлі жолмен бейнелеуді;

- салпыншақ ойыншық жасауды;

- жаңа термин сөзді қазақ, орыс және ағылшын тілінде дұрыс айтуды

фактура
фактура
texture

ҮЙРЕНЕСІҢ;

- теңізді мекендеушілердің фотосуреттерін;
- балалардың суасты әлемін бейнелеген суреттерін

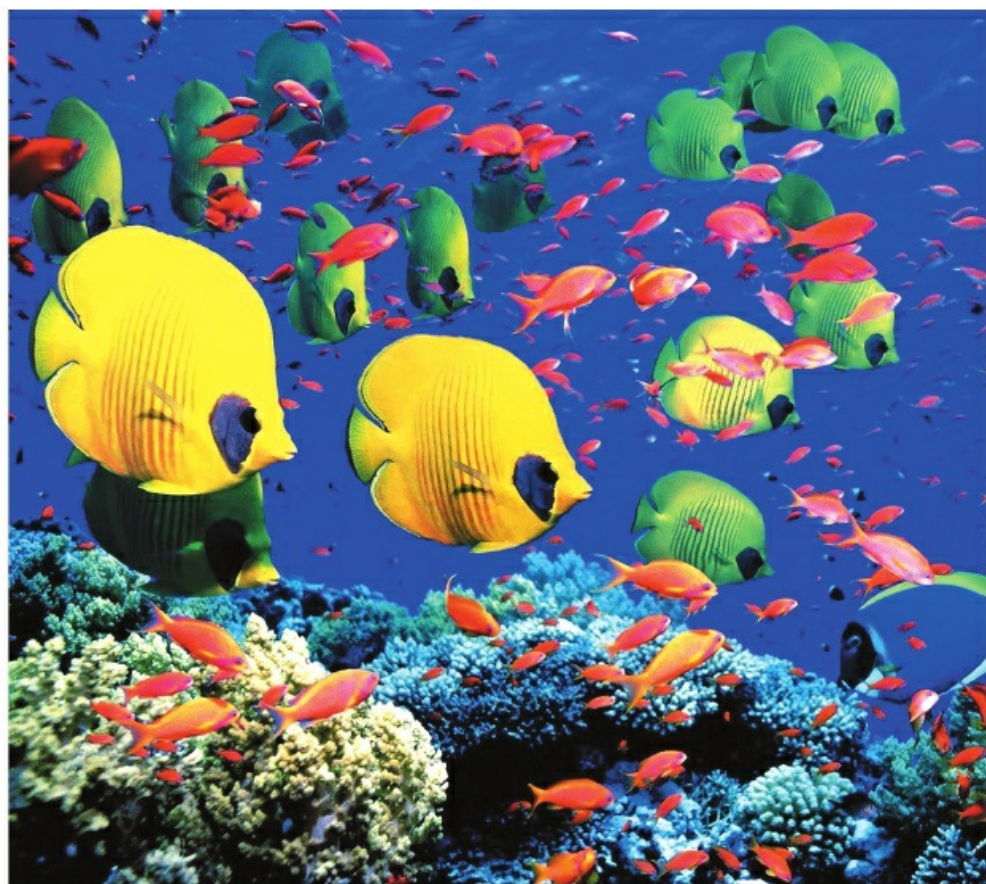
КӨРЕСІҢ.

СУАСТЫ ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ

Саяхаттың түрі көп. Адам өзін қоршаған әлемді жақынырақ білу үшін саяхатқа аттанады. Өртүрлі елдердің тарихымен, мәдениетімен танысады. Тылсым дүниемен танысу үшін суасты әлемін зерттейді.

Суасты әлемі бай әрі алуан түрлі. Сондай-ақ ерекше әдемі. Көне, біз де суасты әлеміне саяхат жасап көрейікші!

Теңіздің түбінде түсі мен пішіні алуан түрлі балықтар тіршілік етеді. Мына теңізді мекендеушілерді ата.

Актинии – алып гүлге ұқсас теңіз организмі.

Жұлдыздар тек аспанда болмайды. Теңіз түбінде де теңіз жұлдыздарын кездестіруге болады. Олардың әдемілігі аспан шырақтарынан кем емес.

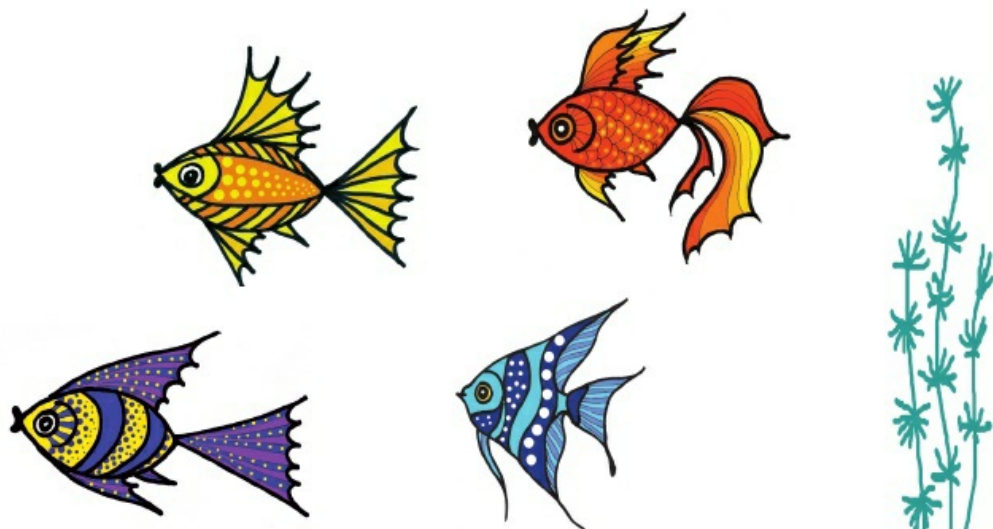
Тағы қандай теңіз мекендеушілерін атай аласың?

ТЕҢІЗ ТҮБІН МЕКЕНДЕУШІЛЕРДІ БЕЙНЕЛЕЙМІЗ

Суасты өлемінен балықтарды, медуза, сегізияқ, теңіз жұлдыздары, маржандар мен балдырларды кездестіресің.

Балықты салу қиын емес. Балықтың басы сопақшалау келіп, денесіне жалғасады. Кейде дөңгелек не үшбұрыш пішінді болады.

Денесін, құйрығы мен жүзбеқанатын өзгерте отырып, әртүрлі балықтарды бейнелеуге болады.

Қарашы, үш балықтың денесі бірдей. Алайда жүзбеқанаттары, құйрығы мен бояулары арқылы әртүрлі көрінеді.

Теңіздің түбінде балдырлар өседі. Олар да алуан түрлі. Сурет салу барысында сызықтардың ерекшелігіне назар аудар.

Медуза саңырауқұлаққа ұқсайды. Тек аяғының орнында оның имек қармауыштары бар. Медузаның «қалпағы» да әртүрлі пішінді болады.

Теңіз жұлдызын салу да қиын емес. Өзің де жұлдыздарды көп салған боларсың?! Алайда теңіз жұлдызының сызықтары тік емес, керісінше нәзік әрі толқын тәрізді.

Егер кішкентай теңіз балығының пішініне мұқият қарасаң, ол екі имек сызықтан тұратынын байқайсың.

№2 жұмыс дәптерінің 26–27-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

СУРЕТКЕ ҚАҒАЗ ӨЛШЕМІ МЕН ПІШІМДІ ТАҢДАЙМЫЗ

1. Қағаз өлшемі дегеніміз не?
2. Ол қандай болады?

Сен қағаз өлшемі композицияның әсерлі болуына ықпал ететінін білесің. Кәне, оған тағы бір рет көз жеткізіп көрейікші.

Кішкентай балық кіші өлшемді қағаз парағына сыяды.

Ал мына үлкен китке үлкен қағаз парағы қажет.

БІР БЕЙНЕЛІ ЖӘНЕ КӨП БЕЙНЕЛІ КОМПОЗИЦИЯЛАР

Егер суретте бір ғана бейне кескінделсе, мұндай композиция **бір бейнелі композиция** деп аталады.

Егер суретте бірнеше бейне кескінделсе, ол **көп бейнелі композиция** деп аталады.

?!

Пішім дегеніміз не?
Ол қандай болады?

А

Ә

Б

Теңіз жұлдызын шаршы пішімге орналастырған дұрыс (А).
Медузаға тік пішім керек (Ә). Балыққа көлденең пішім сәйкес
келеді (Б).

?!

В, Г және Ғ композицияларын салыстыр. Суреттер
пішімдерге сәйкес келе ме? Оларды пішімдерге
сәйкестігі жағынан сипатта.

В

Г

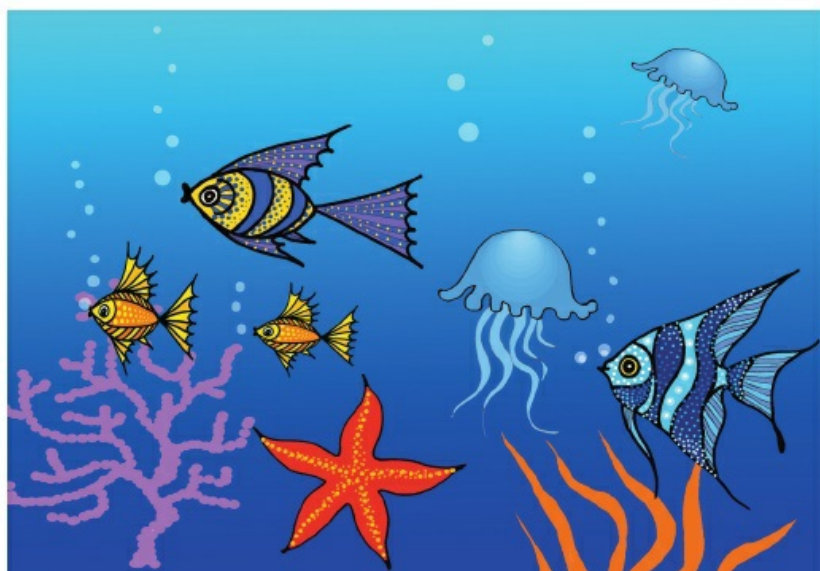

Ғ

№2 жұмыс дәптерінің 28–29-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

«СУАСТЫ ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ» ТОПТЫҚ КОМПОЗИЦИЯСЫН ЖАСАЙМЫЗ

Бірігіп композиция жасау үшін мыналарды орындау керек:

- белгілі бір тәсілді таңдау, мысалы, аппликация;
- композицияны талқылау;
- кім нені бейнелейтінін білу.

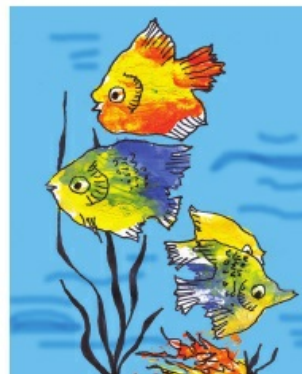
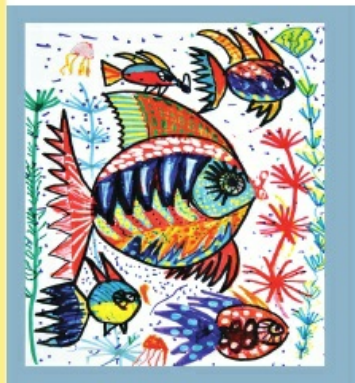
Өзің таңдаған теңіз мекендеушісінің суретін қағазға қарындашпен сал. Бояп, қиып ал.

Балықтың жүзбеқанаты мен құйрығын, медузаның қармауышын қағаздан жасап, теріс жағынан желімде. Сонда көлемді әрі әдемі көрінеді.

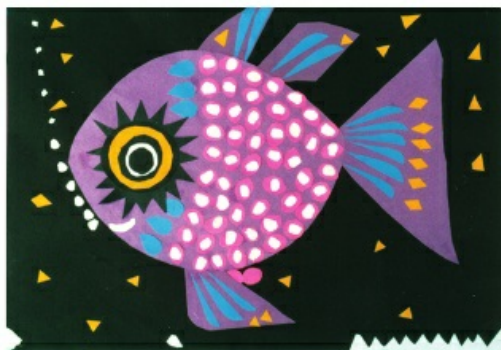
Балық, теңіз жұлдыздары, медуза, балдырлардың бәрі дайын болғанда, оларды көк түсті үлкен қағаздың бетіне жайып қойыңдар. Дайын композицияны қарап шығыңдар. Егер бәрі ойдағыдай болса, желімдеуді бастаңдар.

МЫНА ЖҰМЫСТАРДЫ БАЛАЛАР ЖАСАҒАН

Қарашы, балалар әртүрлі материалдармен жұмыс істеген.

Теңіз мекендеушілерін түрлі түсті фломастермен бейнелей аласың. Ермексаз немесе полимер балшығынан да мүсіндеуге болады. Монотипия тәсілімен орындалған теңіз жаратылыстары да ерекше көрінеді. Матрицамен қызықты жұмыстар орындайсың. Ескі түрлі түсті журналдар мен түсті қағазды пайдаланып, аппликация жасауға болады.

САЛПЫНШАҚ ОЙЫНШЫҚ ЖАСАЙМЫЗ

Фактура дегеніміз не?
Есіңе түсір.

фактура
фактура
texture

Теңіз мекендеушілерін бейнелеп қана қоймай, мүсіндеуге де болады. Алайда ермексаз жарамайды, өйткені ол ұзақ сақталмайды. Ал полимер балшығынан жасалған ойыншықтар айшықты көрінеді әрі біразға дейін сақталады.

Ойыншық жасау үшін саған полимер балшығы, қармақ бауы немесе жіңішке әрі мықты жіп, жіңішке тақтайша не диаметрі 15–20 см шеңбер, таңба жасайтын құралдар керек.

ЖҰМЫСТЫҢ РЕТІ

1. Қалыңдығы 1 см болатын бейнелерді мүсінде. Ашық түсті полимер балшығын пайдалан. Әрбір бейнеде 2–3 түс болсын.
2. Бейнелердің бетін әртүрлі етіп бедерле.

Бедерлі таңбалар жаса. Қақпақ, малтатас, шырша бүрімен ермексаз немесе полимер балшығынан сомдаған мүсініңнің үстінен батырып бас. Заттардың таңбасы түсті ме? Қорытынды жаса.

3. Жасаған бейнелерді кептір. Кепкен соң, үлкендерден біз не тебен инемен тесіп беруін сұра.
4. Қармақ бауын тесіктен өткіз. Мүсіндерді ұзындығы әртүрлі бауларға ілген дұрыс. Сонда әдемі көрінеді.
5. Бейнелерді пластмасса не сымнан жасалған жіңішке шеңберге іліп қой.

Мұндай ойыншықпен үйіңді сәндей аласың.
Егер үйіңде кішкентай сәби болса, оның төсегіне іліп қоюыңа болады.
Досыңның туған күніне сыйлай аласың.
Сыныбыңның терезесін де сәндеуге болады.
Сонда бір ай бойы суасты патшалығында өмір сүресіңдер!

№2 жұмыс дәптерінің 30–31-беттеріндегі тапсырмаларды орында.

ТАНЫСТЫРУ, ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

Сен балықтар тек жүзе алады деп ойлайсың ба? Интернеттен ұшатын балықтар туралы мәліметтерді тауып оқы.

Жер бетіндегі ең жылдам жануарды есіңе түсір. Семсербалық – балықтардың ішіндегі ең жылдамы.

1. Топтық жұмыстарың туралы айтып беріңдер. Қандай өлшем мен пішімді және қандай түстерді таңдадыңдар?
2. Қандай теңіз жануарларын бейнеледіңдер?
3. Композицияларың арқылы не айтқыларың келді?

1. Топта жұмысты қалай бөлістіңдер?
2. Бірігіп жұмыс істеген ұнады ма?
3. Топтық жұмыста татулық қажет пе?
4. Бірігіп жұмыс істеуден қандай қорытынды шығардыңдар?

БІЛІМ МЕН БІЛІК ҚОРЖЫНЫ

1. Пішім дегеніміз не?
2. Парақ пішімі қандай болады?
3. Бір бейнелі композиция дегеніміз не?
4. Көп бейнелі композицияда неше зат болуы мүмкін?
5. Теңіз түбін мекендеушілерді қандай тәсілдермен жасауға болады?

1. Фактура дегеніміз не? Есіңе түсір.
2. Ол қалай жасалады?
3. Салпыншақ ойыншықты қалай жасағаныңды айтып бер.
4. Бұл бөлімнен не үйрендің?

ФАКТУРА БІР БЕЙНЕЛІ КОМПОЗИЦИЯ КӨП БЕЙНЕЛІ КОМПОЗИЦИЯ

ТЕРМИНДЕР СӨЗДІГІ

- АВТОПОРТРЕТ** – суретшінің өзін бейнелеген туындысы.
- АКВАРЕЛЬ БОЯУЛАРЫ** – суда еритін, мөлдір бояулар.
- АНИМАЛИСТ** – жануарларды бейнелейтін суретші.
- АПЛИКАЦИЯ** – қағаз бетіне өртүрлі пішіндерді жапсыру.
- БАСПА-ТАҢБА** – қағаз парағына бояуы бар пішінді басу арқылы жасалған бейне.
- БІР БЕЙНЕЛІ КОМПОЗИЦИЯ** – бір бейнеден тұратын композиция.
Бір адамның портреті де бір бейнелі композиция деп саналады.
- ГРАФИКА** – басты әсерлегіш құралдары сызық, пішін, ақ және қара түстері болатын бейнелеу өнерінің түрі.
- ГРАФИК-СУРЕТШІ** – графика туындыларын жасайтын суретші.
- ГУАШЬ** – суда еритін, қоймалжың бояулар және осы бояулармен орындалған туындылар.
- ДИЗАЙН** – заттарды әдемі өрі ыңғайлы етіп құрастырып, көркемдеу.
- ЖЫЛЫ ТҮСТЕР** – қызыл, қызғылт сары, сары түстер. Бұл түстер жылуды еске салады.
- ЗІМПАРА ҚАҒАЗЫ** – бұйымның бетін тегістеп, тазалауға арналған материал.
- КЕСКІНДЕМЕ** – бояумен салынатын бейнелеу өнерінің түрі.
- КЕСКІНДЕМЕШІ-СУРЕТШІ** – кескіндеме туындыларын жасайтын суретші.
- КОЛЛАЖ** – қағаз бетіне түсі мен фактурасы өзгеше табиғи және жасанды материалдарды жабыстыру.
- КОМПОЗИЦИЯ** – суретті қағаз бетіне ойлаған тақырыпқа сай әсерлі етіп орналастыру. Әдетте тұтас туындыны «композиция» деп атайды.
- КӨЛЕМДІ БЕЙНЕ** – жан-жағынан қарауға болатын бейне.
- КӨП БЕЙНЕЛІ КОМПОЗИЦИЯ** – екі немесе одан да көп бейнелерден тұратын композиция.
- КӨРІНІС** – картинадағы заттардың алдыңғы және артқы қатарға орналасуы.
- ҚҰРАМА ТҮСТЕР** – қызғылт сары, жасыл, күлгін және басқалар.
Бұл түстер негізгі түстерді араластыру арқылы алынады.
- МАТРИЦА** – таңба жасауға арналған пішін.
- МИМИКА** – адам бет әлпетінің өзгеруі.
- МОЗАИКА** – тас, шыны, қыш, ағаш сияқты өртүрлі материалдан жасалған бейне.

- МОНОТИПИЯ** – шыны немесе қатырма қағаздың бетіне салынатын түсті дақтардың таңбалары.
- НАТУРА** – суретші қарап отырып салатын шынайы заттар.
- НАТЮРМОРТ** – жансыз, қозғалмайтын заттар бейнеленген қылақалам туындысы.
- НЕГІЗГІ ТҮСТЕР** – қызыл, сары, көк түстер. Осы түстерді араластыру арқылы құрама түстер алынады.
- ОРИГАМИ** – қағазды бүктеу арқылы құрамақ жасау өнері.
- ОТБАСЫЛЫҚ ПОРТРЕТ** – отбасы мүшелері бейнеленген портрет.
- ОЮ-ӨРНЕК** – бұйымның бетіне түсірілген нақыш.
- ӨЛШЕМ** – қағаздың көлемі. Ол үлкен не кіші болады.
- ПАЛИТРА** – бояу араластыратын тақтайша.
- ПАПЬЕ-МАШЕ** – қағаз массасынан жасалған қатты нығыз бұйым.
- ПАСПАРТУ** – суретті безендіруге арналған қағаз не қатырма қағаздан жасалған жақтау.
- ПАСТЕЛЬ** – түрлі түсті борлар. Ол құрғақ және майлы болады.
- ПЕЙЗАЖ** – бейнелеу өнерінің табиғатты бейнелейтін жанры.
- ПОРТРЕТ** – адамдарды бейнелеу өнері.
- ПШІМ** – сурет салынатын парақ өлшемі.
- ПШІН** – суретшінің басты әсерлегіш құралдарының бірі. Заттың сыртқы кескіні.
- РЕҢК** – бір түстің құбылған түрлері. Бір түстің бірнеше реңкі болады.
- СӘНДЕУ** – әртүрлі заттарды ою-өрнектермен әшекейлеу.
- СӘНДІК-ҚОЛДАНБАЛЫ ӨНЕР** – тұрмысқа қажетті бұйымдарды жасау және әшекейлеу өнері.
- СУЫҚ ТҮСТЕР** – көк, көгілдір түстер. Бұл түстер суықты еске салады. Жасыл және күлгін түс те суық түске жатады.
- СҮЛБА** – заттың дақ тәрізді кескіні. Әдетте қара түсті болады.
- СЫЗЫҚ** – суретшінің басты әсерлегіш құралдарының бірі. Сызық нүктеден басталады. Суретшілер суреттерінде әртүрлі сызықтарды қолданады.
- ТОПТЫҚ ПОРТРЕТ** – екі не бірнеше адам бейнеленген портрет.
- ТҮС** – суретшінің басты әсерлегіш құралдарының бірі. Суретші бояуларды араластыру арқылы алуан түрлі түстерді алады.
- ТҮС ҮЙЛЕСІМІ** – бірнеше түстің өзара сәйкес келуі.
- ФАКТУРА** – материалдың сыртқы қабаты.

Интернет-ресурстар

<http://vosпитatel.com.ua/zaniatia/mir/bumaga.html>
<http://www.maam.ru/detskijsad/konspekt-zanjatija-v-srednei-grupe-bumaga-i-e-svoistva.html>
<http://malenkiyrebenok.ru/uvlekatel-ny-j-detskij-skrapbuking>
<http://stranamasterov.ru/content/popular/inf/1398,451>
<http://www.tvoyrebenok.ru/origami.shtml>
<http://snova-prazdnik.ru/ukrashenie-stola-kolca-dlya-salfetok-svoimi-rukami/>
<http://www.infoniac.ru/news/Kak-krasivo-slozhit-bumazhnye-salfetki.>
<http://www.artlib.ru/index.php?id=12&idp=0&fp=2&uid=12057&idg=43&sa=1&pid=1509>
http://www.xliby.ru/domovodstvo/99_sposobov_oformlenija_podarkov/p7.php#metkadoc2
<http://www.novate.ru/blogs/061115/33646/>
<http://www.lesyadraw.ru/raznye/rasteniya>
<http://www.karakyli.ru/2014/06/14/morskoj-pejzazh-risuem/>
<http://www.mosaika.su/index.php/vidy/mosaika>
<http://www.tarih-begalinka.kz/ru/timetravel/aport/>
http://innature.kz/viewpage.php?page_id=39
<http://podelkisvoimirukami.ru/mozaika-iz-plastilina-urok-lepki/>
http://mosaic-hobby.blogspot.com/2012/03/blog-post_13.html
<http://xn---htbdalkp7av.xn--d1acj3b/vospitatelyam-uchitelyam-pedagogam/igryi-na-svejem-vozduhe.html>
<http://www.detkityumen.ru/biblio/category135/category137/807/>
<http://www.bilu.kz/kazah-igry.php>
<http://igrushka.kz/vip83/kazigr1.php>
<http://www.bibliotekar.ru/slovarZhivopis/101.htm>
<http://festival.1september.ru/articles/650936/>
<http://www.tarih-begalinka.kz/ru/history/postwar/figures/page3319/>
<http://www.bibliotekar.ru/slovarZhivopis/157.htm>
<http://gorod.tomsk.ru/index-1377518886.php>
<http://neprostoguru.ru/kvartira-i-dacha/drugoe-6/123783-kak-vyrezat-iz-bumagi-silujety.html>

МАЗМҰНЫ

I ТОҚСАН

ӨЗІМ ТУРАЛЫ

1-сабақ

Алғы сөз..... 3

Бірінші сыныпта адамның бет әлпеті туралы
не білдің? 6

2-сабақ

Түс және сызық арқылы көңіл
күйді көрсетеміз..... 8

3-4-сабақ

Көңіл күйі өртүрлі портрет
саламыз..... 12
Портретті өртүрлі тәсілдермен жасаймыз 16

5-сабақ

Алуан түрлі қағаздар 18

(Жоба)

Фотосуреттерге альбом жасаймыз..... 20

Таныстыру, талдау және бағалау..... 22

Білім мен білік қоржыны..... 23

МЕНИҢ ОТБАСЫМ ЖӘНЕ ДОСТАРЫМ

6-сабақ

Жақындарыммен өткізетін мерекелер.
Қазақ дастарқаны..... 26
Композициядағы көрініс 28

7-8-сабақ

Натюрморт жасаймыз 30

9-сабақ

Салфеткаға қағаздан сақина жасаймыз..... 32

Таныстыру, талдау және бағалау..... 34

Білім мен білік қоржыны 35

II ТОҚСАН

МЕНИҢ МЕКТЕБІМ

10–11-сабақ	Мектепті безендіреміз.	38
	Плакат жасаймыз	40
	Матрицалармен таңба жасап үйренеміз	42
12–13-сабақ	Дизайн өнері.....	44
	Қорап жасап, оны әшекейлейміз	46
	Таныстыру, талдау және бағалау.....	48
	Білім мен білік қоржыны	49

МЕНИҢ ТУҒАН ӨЛКЕМ

14-сабақ	Туған өлке табиғатындағы жылы және суық түстер.....	52
	Реңк атаулары	54
15-сабақ	Бір түстің жылы және суық реңктері	56
16-сабақ	Туған өлке табиғатын бейнелейміз	58
17–18-сабақ	Мозаика өнерімен танысамыз	60
	«Апорт алмасы» мозаикасын жасаймыз.....	62
	Таныстыру, талдау және бағалау	64
	Білім мен білік қоржыны	65

19-сабақ

20-сабақ

21–22-сабақ

III ТОҚСАН

ДЕНІ САУДЫҢ – ЖАНЫ САУ

Таза ауадағы ойын түрлері.....	68
Графика өнерімен танысамыз	70
Сұлба дегеніміз не?.....	72
Сұлба жасау жолдары	74
Таныстыру, талдау және бағалау	76
Білім мен білік қоржыны	77

23-сабақ

24-сабақ

25–26-сабақ

САЛТ-ДӘСТҮР ЖӘНЕ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ

Сәндік-қолданбалы өнер.....	80
Қазақ халқының қолөнері.....	82
Ою-өрнек құрастырамыз	84
Папье-машеден әшекейлі төрелке жасаймыз	88
Таныстыру, талдау және бағалау	90
Білім мен білік қоржыны	91

(Жоба)

27-сабақ

Жануарлардың алатын орны 94

28-сабақ

Жануарларды бейнелейміз 98

29–30-сабақ

Монотипия жасаймыз100

(Жоба)

Құстарға жемсалғыш жасаймыз102

Таныстыру, талдау және бағалау104

Білім мен білік қоржыны.....105

31-сабақ

Суасты әлеміне саяхат108

Теңіз түбін мекендеушілерді
бейнелейміз110

32-сабақ

Суретке қағаз өлшемі мен пішімді
таңдаймыз112

«Суасты әлеміне саяхат» топтық
композициясын жасаймыз114

33–34-сабақ

Салпыншақ ойыншық жасаймыз116

Таныстыру, талдау және бағалау118

Білім мен білік қоржыны.....119

Терминдер сөздігі120

Интернет-ресурстар122

IV ТОҚСАН

ҚОРШАҒАН ОРТА

САЯХАТ

Оқулықта мемлекеттік емес «Парус» бейнелеу өнері студиясы (Тараз қ.) мен «Учёная сова» білім беру орталығы бейнелеу өнері студиясы (Тараз қ.) оқушыларының кейбір еңбектері пайдаланылды.

О қ у б а с ы л ы м ы

Раупова Надежда Алимовна

КӨРКЕМ ЕҢБЕК

Жалпы білім беретін мектептің 2-сыныбына арналған оқулық

Редакторы *Н. Бекхожаева*

Суретшісі *Н. Раупова*

Көркемдеуші редакторы *М. Нұрбеков*

Техникалық редакторы *Ү. Рысалиева*

Корректоры *Ү. Бахова*

Компьютерде беттеген *П. Салықбаева*

ИБ № 010

Теруге 10.01.2017 берілді. Басуға 15.05.2017 қол қойылды. Пішімі 84×108 ¹/₁₆,
Офсеттік басылыс. Офсеттік қағаз. Шартты баспа табағы 13,44. Есептік баспа табағы 3,17.
Таралымы 80 000 дана. Тапсырыс № 2429.

«Атамұра» корпорациясы» ЖШС, 050000, Алматы қаласы, Абылай хан даңғылы, 75.

Қазақстан Республикасы «Атамұра» корпорациясы» ЖШС-нің Полиграфкомбинаты,
050002, Алматы қаласы, М. Мақатаев көшесі, 41.